

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ANAYASA KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

9'uncu Toplantı

23 Nisan 2018 Pazartesi

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE DİĞER İŞLER

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2312)

III. - AÇIKLAMALAR

1.- Çanakkale Milletvekili Muharrem Erkek'in, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun (2/2312) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

2.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun (2/2312) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Iğdır Milletvekili Mehmet Emin Adıyaman'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun (2/2312) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ANAYASA KOMİSYONU

9'uncu Toplantı
23 Nisan 2018 Pazartesi

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Anayasa Komisyonu saat 18.11'de açılarak iki oturum yaptı.

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2312) görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Çanakkale Milletvekili Muharrem Erkek, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun (2/2312) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun (2/2312) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Iğdır Milletvekili Mehmet Emin Adıyaman, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun (2/2312) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 21.42'de toplantıya son verildi.

23 Nisan 2018 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 18.11

BAŞKAN : Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ : Abdurrahman ÖZ (Aydın)

SÖZCÜ : Mustafa KÖSE (Antalya)

KÂTİP: Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

BAŞKAN – Anayasa Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarımız, teklifin ilk imza sahipleri, değerli katılımcılar, basın mensupları; Başkanlık Divanımız adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız mevcuttur. Anayasa Komisyonunun 26’ncı Yasama Dönemi 26’ncı toplantısını açıyorum.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE DİĞER İŞLER

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2312)

BAŞKAN – Bu toplantımızın gündemi 20 Nisan 2018 Cuma günü sizlere yazılı olarak tebliğ edilmeye başlandı. Ayrıca, TBMM uzantılı e posta adreslerinize de gönderdik. Yine, teklifte imzası bulunan Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı da toplantı gündem konusuyla ilgili olarak bilgilendirildi, toplantıya davet edildi. Ayrıca, Komisyon üyesi arkadaşlarımızın daha iyi inceleme yapabilmesi için e-mail adreslerine karşılaştırmalı tabloyu da gönderdik.

Bugünkü toplantı gündemimiz Anayasa değişikliğine uyum sağlamak amacıyla hazırlanan ve huzuruza gelen, (2/2312) esas numaralı, İstanbul Milletvekili Mustafa Şentop ve Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı’nın Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’dir.

Önce kanun teklifi hakkında bilgi vermek üzere ilk sözü teklif sahiplerine vereceğim, daha sonra Hükûmetin görüşü için Sayın Bakanımıza, daha sonra da arkadaşlarımızın müzakeresine açacağız.

İmza sahibi olarak Sayın Mustafa Kalaycı.

Buyurun Sayın Kalaycı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, kamu kurumlarımızın ve basınımızın değerli temsilcileri; öncelikle hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Teklifimiz hakkında kısa, özet bilgi vermek istiyorum, maddelerde ayrıca gerekli bilgileri veririm.

Biliyorsunuz, Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen ve 16 Nisan halk oylamasıyla onaylanan anayasa değişiklikleri Siyasi partiler ve seçim kanunlarında bazı değişiklikler yapılmasını gerekli kılmakta. Bu kanun teklifi, özellikle Türkiye Büyük Millet Meclisi Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin takvimin başladığı tarihte yürürlüğe girecek değişikliklere yönelik olarak ilgili kanunlarda uyum amacıyla 6271 sayılı Cumhurbaşkanlığı Seçim Kanunu, 2839 sayılı Milletvekili Seçim Kanunu, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ve 2820

sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda bazı değişiklikler yapılmasını öngörmektedir. Kanun teklifiyle, yeni hükümet sisteminde yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına, yasama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olacağından, bir kimsenin aynı zamanda hem Cumhurbaşkanı adayı hem de milletvekili adayı olamaması ve aday gösterilememesi sağlanmaktadır. Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin görev süresi olan beş yılın hesabında, birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçim tarihinin esas alınması öngörülmektedir. Cumhurbaşkanlığı seçiminin ikinci oylamaya kaldığı durumlarda bu oylamaya tek adayla gidilmesine rağmen Cumhurbaşkanı seçilemediğinde sadece Cumhurbaşkanı seçiminin yenileneceği hususu düzenlenmektedir. Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması üzerine yapılacak seçimlere ilişkin olarak ilgili kanunlarda değişiklikler yapılmaktadır. Buna göre, genel seçime bir yıl veya daha az süre varken Cumhurbaşkanının makamı herhangi bir nedenle boşalırsa takip eden 60'ıncı günden sonraki ilk pazar günü Cumhurbaşkanı ve TBMM seçimi birlikte yapılacak, genel seçime bir yıldan fazla süre varken Cumhurbaşkanlığı makamı herhangi bir nedenle boşaldığında ise takip eden kırk beş gün içindeki son pazar günü sadece Cumhurbaşkanı seçimi yapılacak, Cumhurbaşkanının görev süresinin dolması, seçimlerin tamamlanamaması veya seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi hâllerinde yeni seçilen Cumhurbaşkanı göreve başlayıncaya kadar mevcut Cumhurbaşkanının görevine devam edeceği hususu düzenlenmektedir. Cumhurbaşkanı seçilenin varsa milletvekilliğinin sona ereceğine ilişkin Anayasa hükmüne uygun olarak ilgili kanun hükümleri düzenlenmektedir. Anayasa'ya göre, siyasi partilerin yanı sıra 100 bin seçmen tarafından da Cumhurbaşkanı adayı gösterilmesi mümkün olduğundan, siyasi partiler ve seçmenlerin Cumhurbaşkanı adayı göstermesine ilişkin hususlar düzenlenmekte ve her siyasi parti veya parti grubunun sadece bir aday için başvuru yapabilmesi sağlanmaktadır. Cumhurbaşkanı adayı gösterilecek olanların yazılı muvafakatı bulunması şartı getirilmekte ve aday gösterebilmek süreleri belirlenmektedir. Seçmenlerce Cumhurbaşkanı adayı göstermek için Yüksek Seçim Kuruluna başvuracak olanlara en yüksek derecedeki devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarının 10 katını maliye vizesine yatırması şartı getirilmektedir. Bu da, Komisyondan aldığımız bilgiye göre, 131.600 lira şu andaki rakam. Bu şartla, seçim işlerini akamete uğratmaya yönelik veya ciddi olmayan başvuruların önlenmesi amaçlanırken, aday gösterebilmek için gerekli sayıda imza toplayanların veya o süreçte ölenlerin yatırmış oldukları paranın da ilgililerine iade edilmesi öngörülmektedir.

Seçmenlerin Cumhurbaşkanı adayı teklifine ilişkin başvuru usulü belirlenmektedir. Bu belirlemeye göre, seçmenler kayıtlı oldukları ilçe seçim kurulu başkanlığına bizzat başvuracak, ilçe seçim kurulu başkanlığı kişinin seçme niteliğine sahip olup olmadığını ve daha önce adaylık teklifinde bulunup bulunmadığını tespit ederek seçmene ilan edilen listedeki kişiler arasından tercihini yaptırarak aday teklifini elektronik ortamda kaydedip Yüksek Seçim Kuruluna iletecek ve aday gösterme formları fiziki olarak saklanacak.

Anayasa değişikliğiyle milletvekili sayısının 600 olarak ve milletvekili seçilme yaşının da 18 olarak belirlenmiş olması nedeniyle ilgili kanunlarda bu düzenlemeye uygun değişiklik yapılmaktadır.

Yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin daha rahat oy kullanmalarına yönelik düzenlemeler yapılmaktadır. Bu amaçla, seçim gününden önceki yedinci güne kadar olan oy verme süresi Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ikinci oylama hâlinde dikkate alınarak seçim gününden önceki 3'üncü güne kadar uzatılmaktadır. Yurt dışında yaşayan seçmenlerin randevuyla oy kullanması usulü kaldırılarak, oy verme günlerinden kendilerine uygun olan herhangi bir günde oy kullanabilmeleri sağlanmaktadır.

Yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlere yurt dışındaki herhangi bir temsilcilikte oy kullanabilme imkânı getirilmekte ve yurt dışındaki seçmenlerin mesai saatleri dışında da oy kullanabilmeleri için düzenleme yapılmaktadır. Yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin oy kullanabileceği günlerin fazla olmasından dolayı siyasi partilere yurt dışında her oy verme günü için ayrı sandık kurulu üyesi bildirebilme imkânı getirilmektedir.

Kanun teklifimiz ana hatlarıyla bu hususları kapsamaktadır.

Ben teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kalaycı.

Şimdi de arkadaşlar, Hükümetin konuyla ilgili görüşünü almak üzere Adalet Bakanı Sayın Abdulhamit Gül’e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, değerli basın mensupları; Seçimlerin Temel Hükümleri ile Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerine Hükümetimiz adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle değerli heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, doksán sekiz yıl önce bugün bin bir yoklukta sürdürölen Millî Mücadele’yi milletin sesi ve iradesiyle oluşturan başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere Millî Mücadele’nin ölümsüz kahramanlarını saygıyla, rahmetle anıyorum. Millet iradesinin tecelligâhı olan Türkiye Büyük Millet Meclisine milletimizin huzuru, birliği ve dirliği içinde nice yıllar diliyoruz.

Kurtuluş Savaşı’nın en sıcak günlerinde bile millet iradesinin tecellisi için çalışan Türkiye Büyük Millet Meclisi bu destansı mücadeleyi başarıyla taçlandıran kararlara imza atmış ve sonuçta da bu kahramanlığıyla “gazi” unvanını almaya hak kazanmıştır. Milletin Meclisi milletin karar ve iradesine daima sahip çıkmış ve bu vatana alçakları asla uğratmamıştır. Top seslerinin Meclis Genel Kurul çalışmalarında dahi işitildiği günlerde ve Meclisin bombalandığı 15 Temmuz gecesinde de bu kararlılık, bu azim, bu dirayet Yüce Meclisin gerçekten tarihe ve demokrasi tarihine geçen, altın harflerle geçen bir öyküsüdür, bir hikâyesidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi millet egemenliğinin merkezi, bağımsızlığımızın nişanesi, millî birlik ve beraberliğimizin de ifadesidir. Kuruluşun ilk adımı olmuş, kurtuluşun coşkusu ve heyecanı da bu çatı altında oluşturulmuştur. Millet egemenliğinin tesis edildiği bu büyük günün yine bir bayram sevinciyle çocuklarımıza armağan edilmesi de elbette çok anlamlıdır. Gelecek, ümitlerimiz çocuklara bağlıdır ve hepimizin çabası da gelecekte daha güzel, daha güçlü bir Türkiye’yi hep birlikte inşa etme çabasıdır. Bu vesileyle, 23 Nisan 1920 ruhuyla çalışmaya, ilerlemeye devam edeceğimizi de ifade etmek isterim. Ve bu vesileyle, kurulduğundan bugüne kadar bu Gazi Mecliste şerefle bu millete hizmet eden bütün milletvekillerimizi de hayırla, şükranla yâd ediyorum.

Değerli Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; doksán sekiz yıl önce yine devletimizin temelleri atılırken de millî irade esas alınmıştır, bekamız da millet iradesiyle elbette sağlanacaktır. Söz ve karar milletindir, millî egemenliğin aslı sahibine aittir. Demokrasilerde istikamet ancak ve ancak bu söz ve kararla tayin edilir. Milletin tercihi üzerinde hiçbir söz, hiçbir irade söz konusu değildir. Bu her zaman ifade edildiği gibi 15 Temmuzda da Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın “Milletin iradesinin üzerinde hiçbir güç tanımıyorum.” ifadesiyle ve milletimizin bu iradeye sahip çıkmasıyla, Gazi Mecliste milletvekillerimizin duruşuyla da gerçekten demokrasimize bir kez daha altın harflerle bu söz ve bu kararlılık yazılmış, ifade edilmiştir.

Geçtiğimiz yıl 16 Nisan günü yine milletimiz Anayasa değişikliğine onay vermiş ve bu onayın neticesinde de Hükümetin de, yasamanın da kendi iradesiyle tecelli edeceği bir sistem için onay vermiştir. Ve hepimizin malumu olduğu üzere, bugün getirilen bu düzenlemeler anayasal hükümlerin uyumuna yönelik birtakım düzenlemeler ihtiva etmektedir. 24 Haziran 2018 seçimlerinde Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine ve yine milletvekili seçimine ilişkin bir irade ortaya konacak. Bundan dolayı, gerekli olan birtakım düzenlemeler bugün Değerli Komisyonumuzun takdirine sunulmaktadır. Bu teklifte Cumhurbaşkanlığına kimlerin aday gösterilebileceği, Türkiye Büyük Millet Meclisinin teşekkülündeki milletvekili sayısı, yine, milletvekili seçilme yaşı ve seçimlerin süresi gibi konularda Anayasa’da düzenlenen hükümlerin tekrarı ya da yasal düzenleme ihtiva eden, gerektiren birtakım düzenlemelerden ibarettir. Örneğin, bir kimsenin aynı zamanda hem Cumhurbaşkanı hem de milletvekili adayı olamayacağı ve aday gösterilemeyeceğine dair düzenleme sert kuvvetler ayrımı ilkesinin benimsendiği yeni sistemin zorunlu ve doğal bir sonucudur. Siyasi partilerin milletvekili ve mahalli idare seçimlerinin yanı sıra Cumhurbaşkanlığı seçimleri için de çalışma yürütebilmelerine imkân tanınması da benzer bir zorunluluk icabı bu düzenlemede, teklifte yer almıştır.

Anayasa değişikliklerinin Cumhurbaşkanı seçimiyle ilgili getirdiği önemli yeniliklerden biri de seçmenlere aday gösterme hakkının tanınmasıdır. Ancak yine bu hakkın da yerinde belirli bir düzen ve usul içerisinde kullanılması da gerekmektedir. Teklifin bu şekilde öngördüğü düzenlemelerin de hakkın özüne dokunmadan, seçmenler için külfet, zorluk doğurmadan akla, mantığa, hukuka uygun bir usul geliştirdiği görülmektedir. 100 bin seçmenin desteğiyle aday gösterilecek kişiler öncelikle Yüksek Seçim Kuruluna başvuracak, seçilme yeterlilikleri incelenip YSK tarafından karara bağlanacaktır. Teklifin bu düzenlemeyle, seçilme yeterliliği bulunmayan kişiler adına aday gösterme işlemleri yapılmasının önlenmesini amaçladığı anlaşılmaktadır. Yüksek Seçim Kurulunun seçilme yeterliliğini tespit ederek ilan ettiği kişiler için vatandaşlar seçim kuruluna bizzat başvurarak teklifte bulunabileceklerdir ve bu başvurularında da aday olarak göstermek istediği kişileri imzaladıkları beyannameyle desteklemiş ve teklif etmiş olacaklardır.

Yine, teklifte yurt dışındaki seçime katılımı artırıcı birtakım önemli düzenlemeler de yer almaktadır. Yurt dışındaki oy kullanma süreleri uzatılmakta, randevu usulü kaldırılmakta ve yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı vatandaşlarımızın herhangi bir temsilcilikte oy kullanabilmelerine imkân tanınmaktadır. Böylece de seçimlere katılım anlamında Anayasa’nın çok önemli bir amir hükmünü de genişletici bir düzenleme yer almıştır. Siyasi partiler yurt dışındaki her oy verme günü için yine ayrı bir sandık kurulu üyesi bildirebilecekler, böylece de oy verme işlemlerinin siyasal denetimi açısından önemli ve daha aktif bir katılım sağlanacaktır.

Özetlenen bu başlıklarla teklif, 24 Haziran seçimlerinin Anayasa’ya uygun, düzenli ve sağlıklı biçimde yapılmasına imkân tanıyan düzenlemeler getirmektedir. Bu nedenle teklifi olumlu bulduğumuzu ve Hükümet olarak desteklediğimizi ifade etmek isterim.

Bu vesileyle, 24 Haziran 2018 seçimlerinin, 24 Haziran gününün de Hükümetin de yasamanın da millî egemenliğin bizatihi sahibi olan milletimiz tarafından belirlenmesi adına çok önemli bir gün olduğunu ifade etmek isterim. Bu demokrasi şöleninin, bayramının milletimizin büyük bir coşkuyla, katılımıyla ve ülkemizin ilk Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçiş anlamındaki bu önemli değişikliklerin de hayırlı uğurlu olmasını diliyorum ve bu vesileyle değerli hazırunu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Şimdi, değerli arkadaşlar, teklifin bütünü görüşlerinize açıyorum.

Genel uygulamamız uyarınca, herkeste tek tek metni mevcut, bu sebeple genel gerekçeyi de okutmayı gerekli görmüyorum, zaten ekrana da genel gerekçeyi yansıtıyoruz.

Şimdi, tümü üzerinde söz almak isteyen Komisyon üyelerimize söz vereceğim.

Sayın Muharrem Erkek, buyurun.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli basın mensupları, değerli bürokrat arkadaşlar; biz de herkesi sevgiyle, saygıyla selamlıyoruz.

Doksan sekiz yıl önce vatan işgal altındayken Türkiye Büyük Millet Meclisini açan ve Meclisle birlikte bağımsızlık, özgürlük, kurtuluş mücadelesi veren Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarını ve o Mecliste görev yapan tüm değerli temsilcileri, vekilleri bir kez daha şükranla, minnetle, saygıyla anıyoruz.

Tabii, doksan sekiz yıl önce Meclisin açılmasının çok tarihsel, önemli anlamları da vardı. Artık siyasi güç merkezinin milletin iradesinin tecelli ettiği Meclis olması isteniyordu. Egemenlik Saray’dan Meclise yani millete devredilmek isteniyordu ve bu mücadele doksan sekiz yıl önce Gazi Meclisle somutlaştı ve günümüze kadar geldi. Eğer gerçekten samimiysek ve Meclisi bu kadar önemsiyorsak, Gazi Meclisin, milletin iradesinin tecelli ettiği yer olduğunu kabul ediyorsak “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” diyorsak o zaman Meclisin saygınlığını, itibarını, gücünü hep birlikte korumak zorundayız. Dünyada da bütün gelişmiş demokrasilerde, bütün sistemlerde siyasi güç merkezleri parlamentolar, meclisler olmuştur; başka makamlar, yerler olmamıştır. Ama maalesef OHAL sürecinde gerçekleştirilen bir Anayasa değişikliğiyle -ki, anayasa hukukçularının büyük çoğunluğu buna “suistimalci anayasa değişikliği” diyor- 16 Nisan 2017 tarihli referandumla birlikte siyasi güç merkezinin Meclisten saraya kaydırılmasıyla fiilî bir saray rejiminin, tek adam rejiminin tahkim edilmesi de amaçlanmıştır ve bu bizce memleketimiz için aslında hiç de iyi olmamıştır çünkü bu referandumla kuvvetler ayrılığı yıkılmıştır, hukuk devleti yıkılmıştır ve egemenlik şahsileşmiştir. Oysa egemenlik kayıtsız şartsız milletin olmalıdır ve hiçbir makama, kişiye devredilmemelidir. OHAL’le birlikte bu daha da vahim bir hâl almıştır. Hep saygıyla bahsettiğimiz, demokrasi adına, millî irade bahsettiğimiz Meclis maalesef OHAL sürecinde devre dışı bırakılmıştır. OHAL sürecinde Türkiye Cumhuriyeti tarihinin belki de en önemli Anayasa değişikliği gerçekleştirilmiştir, şimdi de OHAL sürecinde bir seçime gidiyoruz. Gerçekten demokrasi şölenu istiyorsak önce OHAL’i kaldırmamız, 12 Eylül darbe hukuku ürününü, 12 Eylül darbe hukukunu mevzuatımızdan arındırmamız ve öyle seçime gitmemiz gerekirdi.

16 Nisan 2017 referandumundan sonra “evet”i savunanların, bu Anayasa değişikliğini savunanların, getirenlerin hızla uyum yasalarını da çıkarması gerekiyordu; maalesef, işte bugün bu ittifakı yapanların, iktidarın, Hükümetin aslında görevini yapmadığını görüyoruz, öngörüsüz bir siyasetle karşı karşıya olduğumuzu da görüyoruz çünkü erken seçim kararı alınmış, tarih belli olmuş ama Anayasa değişikliğine göre yapılması gereken çok önemli değişiklikler işte bugün Komisyonumuzun huzurunda.

Çok çarpıcı bir örnek vermek istiyorum, bu çok önemli: Son Anayasa değişikliğiyle Cumhurbaşkanımızın herhangi bir partiye üye olamayacağı hükmü Anayasa’dan çıkarıldı ama bir düzenleme yapılmadı Anayasa’da. Yani Sayın Cumhurbaşkanı AK PARTİ’ye, partisine Genel Başkan olmayabilirdi, böyle bir anayasal zorunluluk yok; bütün 81 milyonu kucaklayarak Türkiye Cumhuriyeti devletini ve milleti temsil eden bir Cumhurbaşkanı olarak devam edebilirdi çünkü Anayasa’dan o cümle çıkarıldı ama bir düzenleme yapılmadı ama Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu’nda bir düzenleme var. Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu’nun yani 6271 sayılı Kanun’un 4’üncü maddesinin (5)’inci fıkrasında çok açık bir şekilde yazıyor, hâlâ yazıyor. İşte bu paketin içerisinde getiriyorsunuz, onu kaldırıyorsunuz.

Ne diyor orada? Hâlâ yürürlükte olan kanun maddesine göre “Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisiyle ilişkisi kesilir.” diyor. Yani Cumhurbaşkanı bir siyasi partiye üye olamaz, siyasi bir partiye genel başkan olamaz, olursa kanuna aykırı olur ama oldu. Bizce AK PARTİ Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan’ın durumu açıkça kanuna aykırıdır çünkü Anayasa’da bu konuda bir düzenleme yok. Anayasa’da bir düzenleme olsaydı, kanunla çatışsaydı tabii ki Anayasa uygulanırdı. Anayasa’da bir düzenleme yok ama kanunda var. Yapılması gereken Anayasa değişikliği referandumundan sonra derhâl bu Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu’ndaki ilgili fıkranın da değiştirilmesiydi, bu yapılmadan siyasi partiyle bağı kuruldu.

Bunu niye özellikle vurguluyorum? Yani Türkiye’yi yöneten iktidarın, saray rejiminin aslında ne kadar hukuku hiçe saydığını, demokrasiyi hiçe saydığını gösteren deliller bunlar. Altı ay içerisinde uyum yasalarının çıkarılması gerekirken, biz, seçim kararı alınmış, uyum yasalarıyla meşgulüz. Keşke Hükûmet görevini zamanında, layıkıyla, basiretli bir şekilde yapsaydı da bu sorunları yaşamazdık, en azından bu uyum yasaları çıkarıldıktan sonra erken seçim kararı alınsaydı çok daha hukuka, demokrasiye uygun olurdu, çok daha ilkel olurdu diye düşünüyoruz.

Somut pakete, teklife gelince birkaç nokta var, onları kısaca belirtmek istiyorum. 100 bin imzayla seçmenin aday göstermesi veya 100 bin imzayla aday olunması konusu. Eğer gerçekten seçmen iradesine saygımız varsa, amacımız seçmenin kolay bir şekilde bu iradesini tecelli ettirmesiyse, bir kere dileyen seçmen dilediği seçim kurulunda imza verebilmeli. Zaten imzanın hangi tarihler aralığında toplanacağı belli değil. Bu kısa bir süre de olabilir ve o süre zarfında, örneğin ben kendi memleketimde olmayabilirim başka bir ilde olabilirim, başka bir yerde görevde olabilirim, başka bir yerde tatilde olabilirim ama nerede olursam olayım seçim kuruluna gidip geçerli kimlik belgemle imzamı verebilmeliyim çünkü Yüksek Seçim Kurulu sistemini bu şekilde kurmuş durumda, bunu sizler de çok iyi biliyorsunuz. Yani nerede imza verirsiniz verin sisteme giriyorsunuz ve başka bir yerde imza vermeniz de mümkün değil. Seçmenin işini bu derece zorlaştırmaya hakkınız yok, hakkımız da yok. Onun için, seçmen, dilediği ilçe seçim kuruluna gidip yalnızca geçerli resmi bir kimlik belgesiyle imzasını atabilmeli. Seçmenden ayrıca, bu teklifte olduğu gibi, adres bilgilerini gösteren bir belge de yani bir ikametgâh senedi gibi belge de istememiz son derece yanlış çünkü TC kimliği girildiği zaman sisteme adres bilgileri de zaten gözüktüyor. Kısacası, bizim önerimiz -ki Komisyonun da bunu değerlendireceğini iyi niyetle düşünüyoruz- 100 bin imzayla aday gösterilmesi hükümlerinde seçmenin yalnızca geçerli bir kimlik belgesiyle herhangi bir ilçe seçim kuruluna gidip imzasını verebilmesinin sağlanması son derece önemli. Gerçekten bu Anayasa değişikliğiyle, 100 bin imzayla Cumhurbaşkanlığı aday olunmasının -ki bunu öngördüğü için bu değişiklik yapıldı- sağlıklı, kolay bir şekilde gerçekleşmesi için, bizce, teklifte bu düzenlemeler de yapılmalı diye düşünüyoruz.

Cumhurbaşkanı aday adaylığı için, tabii ki aday aday olacak kişinin, başvuracak kişinin Yüksek Seçim Kuruluna belli bir miktarı emanete yatırması kadar doğal bir şey olamaz ama bu çok yüksek olmamalı yani 10 katı değil, belki 3 katı, 5 katı da olabilmeli. Bunu da çok sınırlayıcı bir düzenleme... Bir bedel mutlaka olmalı ama bu daha makul bir oranda olmalı diye düşünüyoruz.

Ayrıca, Cumhurbaşkanlığı seçiminde ikinci tura kalması durumunda seçimin, ikinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılamaması hâlinde, en çok oyu alan kişinin ikame edileceği tabii ki normal ama “İkame, birinci oylamayı takip eden gün saat 17.00’ye kadar yapılabilir.” diyor. Yani bu çok kısa bir süre. İkamenin birinci oylamayı... Çünkü Resmî Gazete’de de yayınlanması gerekiyor bu oylama sonucunun. “Resmî Gazete’de yayımlandıktan sonra ikinci gün saat 17.00’ye kadar yapılabilir.” hükmü getirilmeli çünkü burada, bizce doğru bir düzenleme değil bu; en azından “Birinci oylamayı takip eden ikinci gün saat 17.00’ye kadar yapılabilir.” denilebilir.

Bu tür engelleyici, bu tür zorlayıcı hükümler getirmek sizin amaçladığınız Anayasa değişikliğinin gerekçelerine de bugüne kadar sunduğunuz amaçlara da aykırı diye düşünüyoruz. Bu hususlar bizim için önemli, bu hususlarda gerekli düzenleme yapılırsa hızlı bir şekilde Komisyon çalışmalarımızı da tamamlarız diyorum.

Keşke uyum yasaları zamanında, sağlıklı bir şekilde tartışarak çıkarılsaydı ve sağlıklı bir zamanda seçimi gerçekleştirseydik ama sonuçta seçim kararı alındı ve 24 Haziranda ülkemiz bir seçime girecek ve milletimiz kararını verecek.

Biz de Cumhuriyet Halk Partisi olarak 24 Haziran seçimlerinin ülkemize, bölgemize, dünyaya, milletimize hayırlı olmasını diliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Erkek.

Sayın Murat Emir’de söz ama üç noktada kısaca bir izahta bulunmak istiyorum ve maddelerde bunu tabii konuşacağız.

Öncelikle, Cumhurbaşkanı aday adayı için imza verenlerden ikamet belgesi gibi belge aranmıyor; metinde bir ikamet belgesi var ama o adaylık için başvuran kişiden alınacak. Yani Yüksek Seçim Kuruluna aday adaylığı için başvuran kişide kimlik ve adres kayıt belgesi aranıyor ama ona imza verecek olan, destek için imza verecek olanlarda bu aranmıyor, gerek de yok çünkü ilçe seçim kurulunda vereceği için bunu, ilçe seçim kurulu kayıtlarına baktığında onu görebilme imkânına sahip.

İkinci husus ikameyle ilgili. Tabii, o maddede muhtemelen biraz daha detaylı konuşacağız da oradaki sıkıntımız şu: Bu konuda, çok kısa bir zaman içerisinde, biliyorsunuz birinci tur yapıldıktan sonraki pazar değil bir sonraki pazar günü ikinci tur yapılıyor. Dolayısıyla, yurt dışında oy kullanmayı da mümkün olduğu kadar erken başlatmak zorundayız. Daha önce kanunda o, oy kullanmadan yedi gün önce bitiriliyordu, şimdi onu, mesafeyi biraz daha azalttık “üç gün önce” diye bu teklifte var, üç gün önce bitirilecek fakat buna rağmen bir an önce yurt dışında oy kullanmanın da başlatılması lazım. Bunun için de adayların belli olması lazım çünkü oy pusulaları basılacak. Dolayısıyla, eğer bir ikame yapılacaksa bunun sonuçlar belli olduktan sonra bir an önce yapılması ve buna göre de oy pusulaların basılması ve yurt dışına gönderilmesi gerekiyor. Oradaki sıkışıklık biraz orada kaynaklanıyor. Tabii, Resmî Gazete’de kesin sonuçların ilanı pazar günü seçim yapıldıktan sonra yaklaşık cuma gününe kadar bir vakit alıyor çünkü itirazlar var ilçelerde, ilçelerden illere, ilden Yüksek Seçim Kuruluna. Eğer bu süre beklenirse -cuma günü- arkasından ikame yapılırsa bir gün de ona koysak cumartesi, oy pusulaların basılması, üç önce de biteceği için yurt dışında oy kullanmak için birkaç gün gibi çok kısa bir süre kalacak. Dolayısıyla, burada da belki onu görüşürken tartışacağız. Belki geçici sonuçların ilanı esas alınabilir, o da belki bir gün daha verebilir buraya. Onu konuşacağız.

Son husus da kayıtlı olduğu ilçe seçim kurulunda imza vermesi meselesi. Bir taraftan ilçe seçim kurullarının hazırlıklarıyla ilgili bir şey çünkü burada kanunda o hususu da belirtiyoruz. Bu konuda ilave personel kullanma imkânı falan da kanunla veriyoruz ilçe seçim kurullarına. Belli yerlerde yoğunlaşmalar olabilir. Bunun planlanabilir, yürütülebilir bir süreç olması için çapının, kapsamının tahmin edilebilmesi lazım en azından ama herkes istediği yerden bu tür imza verme imkânına ilçe seçim kurulunda sahip olursa o zaman bunun yoğunluğunu planlayabilme, yürütebilmede sıkıntılar yaşanabilir gibi bir endişemiz var. Bu, ondan dolayı düşünülmüş bir husus.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bir cümle... Sözüünüzü kesmeyi hiç istemem ama...

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – O zaman asgari bir süre belirlemek lazım yasada, 100 bin imzanın toplanması için.

BAŞKAN – Onu Yüksek Seçim Kurulu takviminde belirleyecek.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Belirleyecek ama asgari bir sürenin kanunda olması faydalı olur.

BAŞKAN – Şu bakımdan: Mesela doksan gün değil de altmış günde seçim yapıyoruz, belki daha kısa zamanlarda da... Zaten süreleri belirlesek de kısıltma imkânı da var, olacak zaten Yüksek Seçim Kurulunun bu anlamda. Bunları tabii ilgili maddelerde daha uzun konuşuruz inşallah.

Şimdi Sayın Murat Emir, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, çok değerli Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarım, değerli basın emekçileri; ben de bu vesileyle çocuklarımızın ve tüm milletimizin Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nı kutlamak istiyorum.

Tabii, yine genel değerlendirmeyi çok hızlı geçmekte yarar görüyorum. Yine olağanüstü hâl koşullarında alelacele bir seçime giderken, alelacele bir yasayı görüşüyoruz. Aslında bu yasaları Anayasa değişikliğimizin bir gereği olarak ilk altı ay içerisinde görüşmüş ve bütün uyum yasalarını çıkartmış olmamız gerekirdi. Oysa bir yılı geçen bir sürede neredeyse uyum yasalarına dönük hiçbir şey yapılmamış olması ve böylesine önemli konuların böylesine akşam saatlerine sıkıştırılmış olması hem de seçim kararı almış bir Meclise bunun yaptırılıyor olması başlı başına eleştirilmesi gereken bir durumdur diye düşünüyorum.

Birkaç önemsedğim noktayı Komisyonumuzun dikkatine sunmak istiyorum. Burada en temel sıkıntı noktası bu 100 bin imzanın nasıl olacağı konusu ve burada bir sıkışıklık olup olmayacağı tereddüdü tüm ülkemizdeki vatandaşlarımızın ilgisini çeken bir konu. Doğrusu ben de bu teklif metnine baktığım zaman burada doyurucu bir yanıt alamıyorum.

Şimdi, bu planlamalar eğer bir planlama sorunuysa yani kişilerin sadece kendi bağlı oldukları ilçe seçim kurulunda bu imzayı verebiliyor olmaları bir planlama sorunuysa bu çok daha kolay aşılabılır çünkü vatandaşlarımızın imza vermesinin önüne bir engel koymak yerine gerektiğinde sıkışıklık olan yerlere takviye personeller veya yandaki ilçelere kaydırmak gibi olabilir. Oysa kendi bağlı olduğu ilçe seçim kuruluna gitmesi asıl zorlayıcı bir tedbirdir ve oradaki vatandaşlarımıza -özellikle biraz önce değerli Sayın Erkek’in belirttiği gibi- süre kısıtlılığı durumunda -çünkü alelacele seçimlere artık Türkiye belli ki alıştırılacak- bir sorun yaratabilir.

Değerli arkadaşlar, buradaki diğer bir nokta, bunun kontrolünün nasıl yapılacağıdır. Çünkü kişiye bir belge veriyorsunuz bir onay verdiği dönük olarak ve online bir form imzalanıyor ve bu online şey yapılıyor. Şimdi, bu listelerin alenileştirileceği konusunda bir bilgi yok burada. Yani imza veren vatandaşın imzasının orada sayılıp sayılmadığını bilmiyoruz. Dolayısıyla, burada bunun takibinin olanağı yok. Bütün imza veren arkadaşların elinde bir pusula olacak ancak onun karşılığının bir sayıma konu olduğunu bilmeyeceğiz. Yani bu bir yerde gizli sayım anlamına gelecek. Dolayısıyla, bunun alenileşmesi gerekiyor bir. İkinci nokta da bunun itirazı ne olacak. Vatandaş elindeki pusulayla “Ya, bir dakika ben bu oyu verdim ama benim adım o listede görünmüyor.” yani liste yok da... Yani burada bir itiraz mekanizmasının da kurulmuş olması gerekir çünkü işin sıkıştığı yer burasıdır.

Yine ben asgari süre talebimizle ilgili somut bir şey daha söylemek isterim. Bakın, burada 8’inci maddenin (3)’üncü fıkrasında yapılan değişiklikle “İlgili siyasi partilere eksikliklerin giderilmesi için beş günlük süre verilir.” deniyor. Bu iyi bir şey. Yani Cumhurbaşkanı adayının ola ki getirdiği belgelerde bir eksiklik varsa. Bakın, buna beş günlük süre vermeyi düşünmüş bir yasa teklifinden bahsediyoruz.

Oysa bu işlemin asgari ne kadar süreceğini belirleme ihtiyacı duymamış bir teklif var burada, karşıda. Yani ben bunun bilerek mi ihmal edildiği konusunda doğrusu tereddüt içerisindeyim çünkü bugün de var, başka bir seçimde de 100 bin imzayla aday olma iddiasında olan adaylar olabilir ve bunların önü bizim son zamanlarda sıkça görmeye alıştığımız gibi hukuk dışı yollarla kesilmeye gayret edilebilir.

Ben eleştirilerimi burada bitiriyorum ve maddede yeri geldikçe tekrar konuşacağız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Emir.

Sayın Adıyaman...

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri hepinizi saygıyla selamlıyorum. Doğrusu bugün önemli bir gün iki yönüyle; hem Meclisin ilk açıldığı gün 23 Nisan 1920 ve aynı zamanda bugün Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin uyum yasasını görüşüyoruz. Evet yani doksan sekiz yıl önce mutlak bir iktidarın ya da en iyimser hâliyle meşruti olan bir iktidarın yani Osmanlı Sultanlığının Birinci Dünya Savaşı sonucunda yıkılmayla yüz yüze kaldığı, Osmanlı coğrafyasının işgale uğradığı, Osmanlı idaresindeki pek çok halkların Osmanlı'dan koptuğu ve ülkenin çok zor süreç yaşadığı, bir işgal süreci, bir taraftan Çarlık Rusya'sı, diğer taraftan Batının emperyalist güçleri... Tam da bu süreçte başta Türk ve Kürt halkı olmak üzere Anadolu'nun tüm halkları kendi özgürlüklerini, kendi egemenliklerini emperyalist güçlerin sömürge anlayışından kurtarmak adına elbirliği ve güç birliği yaptılar ve işte dökse sekiz yıl önce bugün bütün bu halklarımız bir arada ortak bir kurtuluş savaşı etrafında bütünleştiler ama kendi kimlikleriyle, kendi aidiyetleriyle ortak bir vatan duygusuyla ve geleceklerini ortak kurgulama esası üzerinde bir aradaydılar. Doksan sekiz yıl önce bugün bu Mecliste parlamenterler vardı ama bugünkü gibi milletvekillikleri düşürülmüyordu, zindanlara da tıktırılmıyorlardı ve kendi kimlikleriyle varlardı -mesela, işte, Kürdistan milletvekili gibi, Lazistan milletvekili gibi- ve Anadolu'nun tüm halkları bu ortak amaç etrafında birleşmişlerdi. Ama ne oldu? Geçen süre içerisinde, özellikle 1924 Anayasası'yla birlikte yavaş yavaş Kurtuluş Savaşı'nı yürüten ve yeni cumhuriyeti, devleti kuracak halkların iradesi tekleştirildi ve kurulan ülke tek unsur, tek mezhep üzerinden günümüze kadar geldi. Ne yazık ki bütün bu doksan sekiz yıl boyunca da ülkede sürekli Kürt sorunu bir çözüme kavuşturulamadığı için bu doksan sekiz yıl boyunca sürekli kanayan bir yara olarak devam etti ve bugün de devam ediyor. Doksan sekiz yılın sonunda bugün geldiğimiz noktada da özellikle 16 Nisan 2017 referandumundan sonra ne yazık ki ülke yeniden tek adam rejimine, deyim yerindeyse, Osmanlının yıkıldığı 1918, 1919 ya da 1920'li yıllardaki o mutlak iktidara, meşruti iktidara tekrar bir dönüş sürecini yaşıyoruz. Önümüze gelen bu uyum yasası da esas itibarıyla yeniden tek adam rejimini kurumsallaştırmaya yönelik tamamlayıcı nitelikte bir yasadır. Olağanüstü hâl şartlarının devam ettiği bu koşullarda ülkenin şartları ve konjonktürü itibarıyla bir seçime gidilemeyecek şartlarda bir baskın seçimle ya da panik seçimle de yüz yüze bırakıldık. Dolayısıyla, bugün tartışacağımız, konuşacağımız, büyük ihtimalle iktidar çoğunluğunun oyuyla da geçecek olan bu yasayla aslında dediğim gibi, ülkenin demokrasisini, ülkenin temel sorunlarını çözmeye yönelik bir girişim değil, olsa olsa iktidardaki siyasi partinin çıkarları saikiyle ve ittifakın çıkarları saikiyle ama aynı zamanda, tek adam rejiminin de bu ülkede kurumlaşması ve ülkenin yeniden totaliter bir sisteme evrilmesinin bir parçası olan bir düzenleme.

Arkadaşlar da dile getirdi, belki en önemli sıkıntılardan birisi bu yüz bin imza meselesi, onu da yeri geldikçe madde üzerinde görüşlerimizi belirteceğiz. Özellikle, yurttaşın imzayla aday gösterme noktasında ikametgâh şartının getirilmesi hem siyasi anlamda hem hukuksal anlamda ciddi bir sıkıntı çünkü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının hepsinin birer kimlik numarası vardır, Türkiye'nin neresinde olursa olsunlar bulundukları il ya da ilçede bulunan seçim kuruluna gidip T.C. kimlik

numaralarıyla istedikleri şahsı aday gösterme imkânları mevcuttur. Ama bunu ısrarla, götürüp ikametgâh şartına bağlamak esas itibarıyla şeklen bir özgürlük gibi görünen bu hakkın tamamen kısıtlanması, yok edilmesidir.

Yine önemli bir husus da bu maddede, bu sürecin nasıl takip edileceği. Yani bir kişi...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – İkamet şartı nerede var?

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Var efendim yasada.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Kayıtlı olduğu yer...

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Aynı şey Sayın Bakan; ikametgâh ile kayıtlı olduğu yer.

İkinci önemli sıkıntı da takip süreci. Yani hakikaten bir kişi aday oluyor, bir kişi, Türkiye'nin her tarafında kendi lehine imza veren ne kadar yurttaş olduğunu nasıl takip edebilecek? Ayrıca, bunu takip etme imkânları olacak mı? Bu aleni mi olacak? Yani herhangi bir vatandaş ya da siyasi partiler ya da şahıslar tarafından takip edilebilme imkânı var mıdır? Bu konularda ciddi sıkıntılar vardır. Madde üzerinden bu görüşlerimizi tekrar dile getiririz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Adıyaman.

Sayın Zekeriya Bırgan, buyurun.

ZEKERİYA BIRKAN (Bursa) – Değerli Başkanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarımız, çok değerli Bakanım, çok değerli basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Türkiye Büyük Millet Meclisimizin kuruluşunun 98'inci yıl dönümünü ben de kutlamak istiyorum. Özellikle de başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere Meclisimizin kuruluşunda, Kurtuluş Savaşı'nda ve demokratik bir sistem olarak bugüne kadar gelmemizde emeği geçen tüm milletvekillerimizi buradan rahmetle, saygıyla da anmak istiyorum.

Aynı zamanda, bugün 23 Nisan Çocuk Bayramı, çocuklarımızın da bayramını tebrik ediyorum.

Esasen, 26'ncı Dönemde Anayasa Komisyonu üyesi olarak ve bir milletvekili olarak az önce değerli milletvekili arkadaşımın söylemiş olduğu sözlerle ilişkin söz alma ihtiyacı hissettim. Bir milletvekili olarak Meclisin devre dışı bırakıldığını, çalışmadığını, yetkileri devrettiğini, çalıştırılmadığı konularını kabul etmediğimi ve bunların da doğru olmadığını buradan belirtmek istiyorum. Çünkü 15 Temmuz gecesi bombalanırken dahi bütün partilerimizden milletvekillerinin Meclisimizde toplanarak iradesine sahip çıkan ve o gece çalışan bir Meclis ve arkasından da ertesi gün her şeyiyle beraber toplanmış olan bir Meclis var. Bu Meclisin ve bu milletvekillerimizin bunları hak etmediğini düşünüyorum.

Yine, özellikle, olağanüstü hâl konusunun sürekli gündeme getirilmiş olması da doğru değil çünkü olağanüstü hâl demokratik sistemlerde, anayasalarda, dünyanın hemen hemen her demokratik ülkesinde öngörülen bir yönetim şeklidir; yasadışı bir şekil değildir, anayasa dışı bir şekil değildir. Ama eğer burada belirtmek gerekirse bu dönemde şu yaptığımızın da tarihe bir not olarak düşülmesi gerektiğini düşünüyorum: Biz sıkıyönetimi kaldırdık, artık bu ülkede hiçbir suretle yönetim, siyasilerin ve sivil iradenin elinden asla askerlerin ve vesayet odaklarının eline geçmeyecek şekildedir.

Yine bir hususu da belirtmek isterim. Konuşmalarda sürekli bir algı yapılmaya çalışılmakta, saray, tek adam gibi. Esasen, bunun da bir üslup olarak milletvekillerine, bize yakışmayan bir üslup olduğunu düşünüyorum. Bugün Sayın Cumhurbaşkanımız her girdiği seçimi kazanmış bir kişidir ve özellikle de halkın oylarıyla yapılan referandumda halkımızın doğrudan seçmiş olduğu bir cumhurbaşkanıdır. Bunu siz görmesiniz de bu gerçeği bugün buradan tekrar belirtmek ihtiyacını hissettim.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Birkan.

Sayın Akın Üstündağ, buyurun.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Özellikle bu kadar sıkıştırılmış bir takvim içerisinde yine sıkıştırılmış bir yasa düzenlemesiyle karşı karşıyayız. Özellikle, sürelerin az olmasıyla ilgili bir problemi ben burada görüyorum. YSK’ye ve seçim takvimine seçmenlerin adaylık teklif etmesiyle, cumhurbaşkanı adayı teklif etmesiyle ilgili 7’nci maddede niçin bir süre belirlenmiyor? Bu son derece düşündürücü. Biliyorsunuz, bu konuda çok ciddi tartışmalar var kamuoyunda. Acaba yüz bin kişi ne kadar süre içerisinde... Hatta, hesaplamalar yapılıyor, işte, ne kadar seçim kurulu var, seçmen yüz binden fazla olduğu zaman her ilçe seçim kuruluna ne kadar seçmen düşüyor gibi çeşitli hesaplamalar da var. Bunun bir süreye tabi olması, bence en doğrusu yasayla süreye bağlanması. En azından bir üst veya alt sürenin, mesela “On günden az olamaz.” gibi veya “bir haftadan az olamaz.” gibi bir sürenin yasaya mutlaka konulması gerektiğini düşünüyorum. Burada tabii, teknolojiyen de yararlanılması gerekir. Niçin seçmenler ilçe seçim kuruluna gitsin? Niçin orada form doldurup zaman ayırsın? Biraz önce de söylendi, eğer tatildayse veya iş icabı başka bir yerdayse tekrar gelip kendi kayıtlı olduğu ilçe seçim kuruluna gelip niçin seçmenleri böyle zorluyoruz? Bence kamuoyunda da tartışılan e-devlet sisteminin mutlaka bu aday gösterme usulüne eklenmesi gerekir. E-devlet sistemi, aday tespiti yapıldıktan sonra bir kişinin ancak bir adaya oy verecek şekilde, adayın seçime katılma yeterliliği olduğu tespit edildikten sonra seçenekli olarak sadece bir kişiye oy vereceği şekilde düzenlenerek böyle bir yöntem uygulanabilir diye düşünüyorum. Bunun, seçmenlerin demokratik eğilimlerini, demokratik aday gösterme isteklerini kolaylaştırma anlamında son derece önemli olduğunu ben düşünüyorum.

Şimdi, tabii, maddelerinde de konuşacağız ama özellikle bu 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’un 94’üncü maddesinin (c) bendinin üçüncü fıkrasında “Siyasi partiler yurt dışında her oy verme günü için ayrı sandık kurulu üyesi bildirebilir.” Bunun seçim için oy kullanma gününün fazla olmasından dolayı konduğu özellikle belirtildi, bu doğrudur ama bence eksiktir çünkü sabah gelip de oradaki sandık kuruluna mı başvuracak, yoksa daha önce mi başvuracak, bunun ayarını yapmak lazım. Burada kafa karışıklığına meydan vermemek için her oy verme günü için “seçimin başlangıcında” ibaresini eklersek, seçimin başlangıcında -hangi gün, hangi sandık kuruluna, hangi partinin- o bildirim hakkı olan üç partinin bildirmesi daha uygun olabilir. Yoksa gelir, der ki işte: “Ben bundan vazgeçiyorum, şunu veriyorum.” veya “Ben vermemiştim, şunu değiştiriyorum.” şeklinde çeşitli kargaşalara yol açabilir.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Seçim Kurulu takvim yayımlıyor, süre veriyor, liste istiyor.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Yurt dışı...

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Tamam, yurt dışında aynı şekilde; Yüksek Seçim Kurulu takvim yayımlıyor, “Şu kadar sürede vereceksin.” diyor.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Kanun düzenleme tekniği açısından söylüyorum arkadaşlar, düzenleme tekniği açısından herhangi bir sonuç...

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Aynı aynı...

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) - Çünkü biz hukukçu olarak bunları uygulamada çok gördüğümüz için ... Yani bu kelimenin eklenmesi hiçbir şeyi değiştirmeyecek neticede, sadece bazı soru işaretlerini giderebilir diye düşünüyorum.

Ben, aceleyle verilen bu seçim kararlarında, özellikle altmış güne indirilmesinin gerçekten büyük sıkıntı olduğunu düşünüyorum çünkü altmış güne indirildiği zaman, en son alınan karar gereğince, sürenin o kadar kısıtlı olması... Mesela, partiler eğer ön seçim yapmak istiyorsa ön seçim yapma imkânını dahi neredeyse ortadan kaldırmayı sağlayacak bir süre. Ben bunun aynı kalmasından yanayım. Doksan günlük bir sürenin hem partilerin adaylaştırma süreleri hem de çalışma açısından, seçim çalışmaları açısından çok daha uygun olduğunu ben özellikle bildirmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Üstündağ.

Değerli arkadaşlar, teklifin tümü üzerinde başka söz talebi göremiyorum.

O zaman...

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Başkanım, ben söz alabilir miyim? Ben, arkadaşlar söz alır diye düşünmüştüm.

BAŞKAN – Sayın Arslan, buyurun.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli basın mensupları, değerli arkadaşlarım, değerli bürokratlar; hepinizi öncelikle sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nın hepimize kutlu olmasını diliyorum.

Şimdi, bugün Komisyonumuzda görüşülmekte olan yasa teklifi Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’dir. Bu teklifle yapılacak düzenlemelere ihtiyaç varsa da bunları aceleyle getirmek hem düzenlemenin daha teknik olmasına engel olacak ve hem de uygulanabilir olmasında bazı sıkıntılar yaratacaktır. İktidar olarak bütün imkânlar elinizde olmasına rağmen, Anayasa değişikliğinden bu yana uzun bir süre geçmesine rağmen bunları düzenlememiş olmanız, şimdi de aceleyle getirilip bunları düzenleyerek yürürlüğe koymaya çalışmanız anlaşılır gibi de değildir. İktidar olarak Meclisi çalıştırmak yerine, kimi zaman toplantı yeter sayısını sağlamayarak, kimi zaman da karar yeter sayısını sağlamayarak şimdiye kadar uyum yasalarıyla ilgili hiçbir çalışmayı maalesef gerçekleştiremediniz. Şimdi, yasal düzenlemeler yapılırken elbette ki muhalefetin de görüşü alınmak suretiyle bu yasaların daha iyi bir şekilde çıkması, uygulanabilir olmasına olanak sağlanması gerekirken 16 Nisan 2017’den 16 Nisan 2018 tarihine kadar bir seneyi aşkın süredir bu konuda maalesef hiçbir çalışma olmamıştır. Bu, iktidarınızın önemli bir eksikliğidir, eksikliğidir, bunları lütfen görmemezlikten gelmeyiniz.

Öyle anlaşılıyor ki bu düzenlemenin şimdiye kadar yapılmamış olmasından genel seçimlerin ve Cumhurbaşkanlığı seçiminin aceleyle getirildiğini, baskın seçim yapmak için bugüne kadar böyle bir düzenlemenin getirilmediğini ve böylelikle “Muhalefeti uyandırmayalım, daha süre var.” denilerek, “Seçim yok.” denilerek sürekli hem kamuoyunu hem de muhalefeti bu konuda uyarmamak için bir çalışma yaptığınızı ve sessiz kaldığınızı görüyorum. Şimdi geldiğimiz noktada gerçekten hem seçim hem de böyle bir seçimin aceleyle getirilmesi anlaşılır gibi değildir.

Tabii, bunun ötesinde, OHAL’i üç aylığına başlattınız. Ülkede OHAL’in şartları aslında çoktan kalktı.

MUSA ÇAM (İzmir) – Üç ay mı? “Kırk beş gün” dediler.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Evet, neyse... Üç ay diye karar verildi ilk başlangıçta ama bugün yirmi iki aya yakın bir zaman geçmiş olmasına rağmen hâlâ OHAL uygulamasına devam ediyorsunuz ve OHAL’in uygulamasıyla birlikte seçimlerin OHAL altında yapılmasına çalışıyorsunuz. Şimdi,

bunun gerçekten hiçbir örneği yok, dünyada örneği yok; bu kadar uzun OHAL uygulamasının sürdüğü, aynı zamanda, OHAL uygulamasıyla seçimlerin yapıldığı bir başka ülkeyi ben göremiyorum. Eğer ülke demokrasiye sadıksa, demokratik bir ülkeyse kesinlikle böyle bir uygulamanın altında seçim yapmıyor.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, siz sanıyorsunuz ki OHAL hiç kimseye zarar vermiyor, hiç kimseye dokunmuyor, hiç kimsenin iradesine zarar vermiyor gibi düşünüyorsunuz ama kamuoyunda oluşan görüş ve düşünce, bu seçimlerin gerçekten insanların iradesine ve onların tercihlerine zarar verecek bir noktada olduğunu görmelisiniz. İnsanlar sandık başına giderken “Acaba doğru mu yapacağım, yanlış mı yapacağım?” “İktidara mı vereyim, muhalefete mi vereyim? Nasıl bir tercih yapayım?” noktasında tereddüt geçirecek ve sonuçta, sizin baskınızın, sizin korkunuzun göstermiş olduğu bu atmosfer altında gerçekten gerçek iradesini sandığa yansıtamayacaktır. Onun için, bir an önce OHAL uygulamasının kaldırılmasına ve seçimlerin serbest iradeli bir şekilde, herkesin tercihini rahatlıkla, özgürce yapabileceği bir ortamın, bir atmosferin yaratılmasına ihtiyaç vardır diye belirtmek istiyorum.

Evet, şimdilik bunlardan ibaret olarak sözlerimi bitirmek istiyorum, sonra maddelere gelince yine konuşmalarımı ve eleştirilerimi belirteceğim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Arslan.

Sayın Akbaşıoğlu, buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, hepinizi hürmetle, muhabbetle selamlıyorum.

Şimdi, bir kavram seti oluşturulmak suretiyle, bazı kavramları hakikaten devamlı tekrar vurgusu bazı hususları dile getirmemize vesile oldu. “Zoraki seçim”, “baskın seçim”, “aceleye getirilen seçim”, “OHAL’de yapılan seçim”, “tek adam rejimi”, “egemenliğin devri.” Aynı ifadeler geçtiğimiz kanun görüşmelerinde de, bir önceki kanun teklifinde de aynı kişiler tarafından sürekli vurgulanageldi. Bu ezber mutlaka bir şekilde vurgulanageliyor, hem Komisyonda hem Genel Kurulda. Dolayısıyla bunların hakikati yansıtmadığını ifade için söz aldım. Birkaç cümleyle hemen sözümü bitireceğim.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Neden doksans günde, yüz yirmi günde yapılmadı seçim de altmış altı günde...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Şöyle: Bakınız, aceleye getirilmiş bir düzenleme de yok. Normalde, Anayasa’da yazdığına göre, 3 Kasım 2019’da seçimler olacaktı. Ancak hem CHP’nin hem HDP’nin ilgili, yetkili temsilcileri tarafından hodri meydan çekilerek, devamlı “Millet iradesine gidelim.”, “Seçimlere gidelim.” talepleri karşısında gelişen olaylar nedeniyle bugün erken seçime gitme durumuyla karşı karşıyayız.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Tek sebep bu mu yani?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Dolayısıyla bu, bir baskın seçim değil, sizin taleplerinizin karşılandığı, normal prosedür anlamında bir takvim çerçevesinde, 3 Kasım 2019’a kadar yapılacak olan düzenlemeleri Anayasa değişikliği nedeniyle uyumlulaştırmaya yönelik, zamanında yapılmasına ilişkin kanuni düzenlemelerdir. Dolayısıyla daha önce de evvelki Komisyon toplantımızda da çok sarahatle ortaya konulduğu şekliyle, elli sekiz günde seçime gitmiş ülkemiz. Dolayısıyla altmış yedi gün söz konusuyken erken seçim dillendirildi ve karar verildi. Bu ilgili süreç kendi doğallığı içerisinde devam ediyor ve bu kanunu çıkardıktan sonra da inşallah Yüksek Seçim Kurulu tamamen süreci yönetecek, kendi takvimini belirleyecek, hepimiz için genel, soyut, bizi bağlayan kuralları, seçim takvimini bizim irademizle tekrar Genel Kuruldan geçen kanunlar çerçevesinde ortaya

koyacaktır. Dolayısıyla doğal bir süreç vardır. Zoraki, baskın bir seçim söz konusu değildir. Avrupa’da da Türkiye’de de OHAL döneminde seçimlere gidilmiştir, hatta sıkıyönetim zamanlarında seçimlere gidilmiştir. Dolayısıyla bu tekerlemeleri, rica ediyorum, tekrarlamayalım. Dolayısıyla bu konudaki zabıtlara cevap niyetinde bir söz alma zarureti hasıl olduğu için, yoksa... Biliyorsunuz konuşmayı seviyoruz, konuştuğumuz zaman biraz konuşuyoruz ama konuşmayacaktım, konuşmayacaktım, değerli vekillerimizin hepsi aynı şeyleri, farklı farklı zaman dilimlerinde aynı şeyleri tekrarlayınca, biz de “replik düplik” meselesi sebebiyle cevap verme zorunluluğu içerisinde kaldık.

Bu vesileyle hep beraber, hepinizi hürmet ve muhabbetle selamlıyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Akbaşıoğlu.

KAZIMARSLAN (Denizli) – Salı günü “Seçim yok diyor.” başkanınız, onun akabinde bakanlarınız “Seçim yok.” diyor ama iki gün sonra seçim tarihi açıklanıyor.

BAŞKAN – Sayın Erkek, buyurun.

III. - AÇIKLAMALAR

1.- Çanakkale Milletvekili Muharrem Erkek’in, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu’nun (2/2312) esas numaralı Kanun Teklifi’nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Şimdi, öncelikle, Sayın Akbaşıoğlu’nun açıklamalarına tabii bir cevap verme zorunluluğu doğdu.

Şimdi, OHAL’i kaldırıp, 12 Eylül darbe hukukunun bir demokrasi ayıbı olan yüzde 10 barajını kaldırıp seçimlere gitmek mümkün değil mi? Yani OHAL’de seçimi savunmayın lütfen, gerçekten savunmayın. Yani biz hepimiz hukukçuyuz, demokrasi mücadelesi veriyoruz. OHAL’de seçimi savunmayın.

Bakın, Sayın Başbakan ne demişti? “Biz bu memlekette OHAL’de Anayasa değişikliği yaptırtmayız.” demişti ama yaptırıldı. Avrupa’da birçok anayasada, OHAL gibi olağanüstü süreçlerde seçim yapılamayacağına yönelik hüküm var. Yani OHAL’de seçim doğru bir şey değil, doğru bir şey değil ama savunuyorsunuz. Yani AK PARTİ’nin de bu noktaya gelmesi gerçekten üzücü. AK PARTİ’nin geçmişte OHAL’le ilgili söylemlerine bakın, şimdi AK PARTİ OHAL’i... OHAL ilan edilebilirdi, kısa bir sürede soruşturma için tedbirler alınırdı. Dikkat ederseniz ilk çıkan o 5 kararnameye kimse itiraz da etmedi ama 21’inci aya girdik. OHAL’de seçim olmaz. Lütfen bunu savunmayın.

İkincisi: Siz, Türkiye’nin en önemli, en büyük şehirlerinin belediye başkanlarını istifa ettirtiniz. O yüzden bu erken seçim tartışmaları çıktı, yerel seçimlerle ilgili; İstanbul, Ankara, Bursa, Balıkesir, daha birçok belediye.

MUSA ÇAM (İzmir) – Düzce.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bazı belediye başkanları görevden alındı, bazıları istifa ettirildi. O zaman, hodri meydan, yerel seçimleri yapın dedik çünkü yerel demokrasiye ağır bir darbe vuruldu. Yani Türkiye’nin son yaşadıkları... Yani bu iktidarın Türkiye’ye yaşattıkları normal şeyler değil ki. Bir belediye başkanı istifa ettirilir mi? Bir suç işliyorsa soruşturma açılır, İçişleri Bakanlığı gereğini yapar, yargı gereğini yapar. Bunlar demokrasilerde olağan şeyler değil. İşte OHAL bunların hepsinin sebebi.

OHAL’de daha birçok şey oluyor. Bakın, niye Parlamento devre dışı bırakıldı diyoruz? Anayasa’ımız ne diyor, çok açık: “OHAL’de OHAL’in sebepleriyle ilgili kanun hükmünde kararname çıkabilir.” diyor. Ama her şey yapıldı OHAL’le, OHAL KHK’leriyle. FETÖ’yle, terörle mücadele dışında her şey düzenlendi, ekonomik düzenlemeler, ticari düzenlemeler, rektör seçimleri, varlık fonu, taşeron işçileri, her şey. Yani Meclis bunu hak ediyor mu? Türkiye Büyük Millet Meclisi bunu hak ediyor mu? Bunlar kanunla yapılması gereken şeyler. 12 Eylül darbe döneminde bile, sıkıyönetim döneminde bile üniversitelerden ihraçlar kanunla yapıldı, kanunla yapıldı. Yani bizim amacımız gerçekten demokrasi mücadelesiye... Bunları biz bunun için tekrar ediyoruz. Siz OHAL’i kaldırırsanız, yüzde 10 barajı gibi bir demokrasi ayıbını kaldırırsanız, normal şartlarda, eşit, özgür, adil koşullarda seçime gitsek biz bunları tekrarlamak zorunda kalmayız Sayın Akbaşıoğlu.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MURAT EMİR (Ankara) – Bir daha “tekrarlama” demeyin.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Eşit, adil ve özgür bir şekilde seçimlere gidiyoruz. OHAL de sıkıyönetim de Anayasa’da düzenleme çerçevesinde ortaya konmuş. O konuda OHAL millete karşı... (Gürültüler)

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Adil olsun o zaman.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bakın “eşit şartlarda” diyorsunuz, TRT iki saat size veriyor, bir saat bize veriyor, bu mu eşitlik?

BAŞKAN – Arkadaşlar, şimdi, çok teknik bir metin üzerinde konuşuyoruz. Dolayısıyla konuyu dağıtırsak çok... Konuşacağımız çok şey var yani. Cevaba cevap falan, devam edebilir bu.

Sayın Bayraktutan, buyurun.

2.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan’ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu’nun (2/2312) esas numaralı Kanun Teklifi’nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Akbaşıoğlu “replik düplik” dedi ya ben de karşılık olarak birkaç şey söyleyeyim.

BAŞKAN – Ama bitti. Biliyorsunuz, sınır var yani.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Evet, tekerleme olduğu için ben tekerlemeye devam edeyim. Sadece tutanaklara geçsin, uzun konuşmayacağım.

Şimdi, olması gereken, normal seçimlerin bir az önce dediğiniz adil ve özgür bir ortamda olabilmesiyle alakalı, normal koşulların altında yapılabilmesidir seçimlerin. OHAL’de yapılan seçimlerle alakalı Avrupalı dostlarımız da gerekli uyarıları yapıyorlar. Bir önce, tamam, FETÖ’yle alakalı mücadele, onları kenara koyuyorum, tabii ki gereken yapılmalıdır, hiçbir problem yok. Ama OHAL’le alakalı Avrupalı dostlarımızda bile bir çekince var. Sizlerin de zamanında, OHAL’in, mevcut sisteme OHAL’le devam etmenin ne kadar yanlış olduğuna ilişkin -o tarihte OHAL’i kaldırırken- tutanakta sözleriniz var.

Ben başka bir şey söyleyeceğim. Örneğin benim seçim bölgemle alakalı. Bütün Türkiye’de OHAL var ama benim seçim bölgemde ayrı bir OHAL var, bir tane daha OHAL var. Yani bu her ilde yok ama benim seçim bölgemde var. Nedir onu söyleyeyim, zapta geçsin diye. Benim seçim bölgemde, aylık periyotlar hâlinde, valilik makamı, toplantı ve gösteri yürüyüşleriyle alakalı bir yasak koymuş,

aylık periyotlar hâlinde. Her ayın 12'si yanılmıyorsam. Her ayın 12'sinde, düzenli olarak, valilik basın bürosu diyor ki: “Bu kentte toplantı, gösteri yürüyüşleri, 2911'e göre yapılacak olan bütün faaliyetler valilik iznine bağlıdır ve yasaklanmıştır.” Şimdi, bu genelge orada duyuyorken -cenaze gibi duruyorsız propaganda ve diğer yöntemlerle alakalı... Bu her parti için geçerli, sadece Cumhuriyet Halk Partisi için geçerli değil ama ben Sayın Akbaşıoğlu'na, zatialinize Valinin genelgesinin bir örneğini göndereceğim, bir görmenizi, bir incelemenizi istiyorum. Yani böyle bir garabet, böyle bir çelişki varken o seçim bölgesinde siyasi iradenin emrinde olan bir valilik makamının hangi adil koşulları, hangi özgür koşulları sağlayacağını sizin vicdanınıza bırakacağım Sayın Akbaşıoğlu. O genelgeyi görmenizi istiyorum. Yani bu genelge Türkiye'deki normal OHAL şartlarının dışında, sadece bizim yöreye özgü bir “sui generis” uygulama; iki veya üç tane ilde varmış Türkiye'de benim bildiğim.

Şimdi, toplantı, gösteri ve yürüyüşlerle alakalı, propaganda yasaklarıyla alakalı düzenlemelerde böyle bir amir hüküm varken, böyle yasaklayıcı ve kısıtlayıcı bir hüküm varken biz buna hayır, hiçbir engel yoktur, her türlü şeyi yapabiliriz diyebiliyorsak Artvin'de yapamıyoruz, benim bölgemde, yasak, Valilik diyor ki: “Hiçbir yerde basın açıklaması yapamazsın. Açık alanlarda herhangi bir şey yapamazsın.” Bununla seçim döneminde ne sorunlar yaşayacağımızı bilemiyoruz, inşallah böyle bir sorun yaşamayız ama benim biraz önce de ifade ettiğim gibi, sizin konuşmanıza istinaden zapta geçsin diye söyledim, yarın da size o karardan bir tane örnek göndereceğim Sayın Akbaşıoğlu.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Bayraktutan.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Yüksek Seçim Kurulu, biliyorsunuz, bütün bu sürece nezaret edecek, propaganda yapabilme imkânı da söz konusu olacak.

BAŞKAN – Sayın Adıyaman, buyurun.

3.- *Iğdır Milletvekili Mehmet Emin Adıyaman'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun (2/2312) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

MEHMET EMİN ADIYAMAN (Iğdır) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Aslında, söz almayacaktım ama Sayın Akbaşıoğlu bizim partimizin ismini zikretti.

Şimdi, tabii, şöyle bir durumla aslında biz de karşı karşıyayız. Biz muhalefet partileri... Zaten ismi üzerinde, muhalefet partileriyiz, bizim elbette iktidarın önerge ve kanun tekliflerine katılacağımız hükümleri olabileceği gibi en sert şekilde eleştireceklerimiz de olacaktır. Aynı şekilde, referandumla birlikte Türkiye'de değişen sistemi biz sizlerin algısı üzerinden veya sizin siyasi saikleriniz üzerinden değerlendirmeyiz. Kişiden ayrık olarak belli bir alınganlığınız var, onu gözlemliyoruz. Biz “tek adam rejimi” dediğimizde siz hemen Sayın Cumhurbaşkanı algılıyorsunuz ve refleksi bu şekilde gösteriyorsunuz; mesele şahıs değil, mesele bir sistem.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Gerçek olmadığı için bunu beyan ediyorlar.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (Iğdır) – Hayır.

Bakın, gerçektir, size çok kısaca söyleyeyim: Şu anda gündemimizde olan seçim dahi Parlamentonun iradesiyle alınmış bir karar değil, şeklen Parlamentonun iradesi. Bakın, sadece bunu örnek vereyim: Şeklen Parlamentonun iradesi, işte, oylandı, 24 Haziranda seçim yapılacak ama siz de, ben de, bütün kurul üyeleri arkadaşlarımız hukukçu, tümü hukukçu; hepimiz biliyoruz ki bu bir gerçek, bizim irademiz değil. Önce Sayın Bahçeli ile Sayın Cumhurbaşkanı görüştüler, karar aldılar, bize şeklen “El kaldır, el indir.” düşüyor.

Onun daha ötesinde şu: Bakın, sistemi biz tartışıyoruz, kişiyi değil. Yarın Sayın Erdoğan olmaz, başka birisi olur ama Cumhurbaşkanı aynı zamanda yasamada yani Mecliste çoğunluğu elde edecektir. Daha sonraki, yirmi yıl sonraki seçimlerde aynı zamanda Mecliste çoğunluğu elde edecek partinin genel başkanıdır ve aynı zamanda, Cumhurbaşkanı, yargının üst kademesinin atamasını kendisi yapıyor. Örneğin, HSK'nin geri kalan kısmını yine Meclis -Sayın Adalet Bakanımız burada- seçiyor yani Mecliste kendi grubunun seçtiği üyelerle, kendisinin atadığı üyelerle birlikte HSK tamamen Cumhurbaşkanının kontrolünde; yürütme zaten kendisinde. O zaman biz şöyle diyelim, alınganlık göstermeyin: “Yasama, yürütme ve yargının tek elde birleştiği kuvvetler birliği hükümeti” diyelim ya da “kuvvetler birliği sistemi, rejimi” diyelim. Bakın, bizim burada sarf ettiğimiz “tek adam rejimi” veya “Totaliter rejime gidiyoruz.”dan dolayı, iktidar partisinden iki arkadaşımız sadece bu sözümüzden dolayı cevap hakkı kullandılar. Biz kullanacağız, biz hakikaten buna inanıyoruz; bunun kişiyle, iktidarla, mevcut şeyle alakası yok. Ben bir hukukçu olarak gerçekten samimiyetle inanıyorum, bu sistem totaliter bir rejime götürüyor diyorum. Yargı, yürütme ve yasama tek elde birleşiyor. Bugün Sayın Erdoğan, yarın başka birisi Cumhurbaşkanı olur. Mesela, 24 Haziranda başka birisi seçilecektir, bu sistemde yetkiler onda birleşiyor, mesele bu. Bu da demokrasiyle uzlaşan bir sistem değildir diyoruz ve bunu elbette hem burada hem Genel Kurulda bizden sonra seçilecek vekiller de hep dile getirecek ve bu, Türkiye’de hep tartışma konusu olarak devam edecektir. Uygulamalarını tartışmıyoruz -arkadaşlar dile getirdi- yani bugün valilerin konumu nedir, siyasi partiler olarak bizler ne yapabiliyoruz, görüştüğümüz, gerek Komisyonunda gerek Meclisten geçen yasalar nasıl bir süreci izliyor; bunların detaylarına girmeyelim diyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Adıyaman.

Arkadaşlar, artık burada bitirelim bunu isterseniz, yarım saattir tamamen teklifin dışında konuşmaya çalışıyoruz. Burada keselim bunu, bunlar çok konuştuğumuz şeyler, biz de cevaplarını verdik vaktizamanında.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2312) (Devam)

BAŞKAN – Şimdi teklifin tümü üzerinde, geneli üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır gördüğüm kadarıyla. Dolayısıyla maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Teklifin maddelerine geçilmiştir.

(2/2312) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesini okutuyorum:

SEÇİMLERİN TEMEL HÜKÜMLERİ VE SEÇMEN KÜTÜKLERİ HAKKINDA KANUN İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 94/C maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde yer alan “yedinci” ibaresi “üçüncü” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkranın son cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Siyasi partiler yurt dışında her oy verme günü için ayrı sandık kurulu üyesi bildirebilir.”

BAŞKAN – Konuyla ilgili aslında kısaca ifade etmiştik.

Yurt dışında oy kullanma süresi Türkiye'deki oy kullanma tarihinden yedi gün önce sonlandırılıyordu, şimdi biz bunu biraz daha uzatmak için “üç gün önce sonlandırma” şeklinde değiştiriyoruz.

Diğer husus -uygulamada gerçi Yüksek Seçim Kurulu bunu yapmıştı son referandumda- uzun bir süre oy kullanıldığı için siyasi partiler sandık kurulu üyesi görevlendiriyorlardı. Bu listeler, tabii, oy kullanma sürecinin çok öncesinden takvime göre veriliyordu. Tabii, tek bir kişi görevlendirildiği için sandıkta, bunun mahzurları oluyordu. Bunu biraz esnetmişti ama kanuni temeli yoktu, ona bir kanuni temel kavuşturuyoruz.

Bir de ayrıca randevulu sistemi de kaldırıyoruz çünkü bunun oy kullanmayı oldukça zorlaştıran yönleri vardı, şimdi çok pratik hâle geldi. Orada isteyen istediği yerde TC kimlik numarasıyla oyunu kullanabiliyor. Kısaca bunun çerçevesi bu, ifade etmeye çalıştım.

Madde üzerinde söz talebi yok.

Madde üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: 1'inci maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 16'ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bir kimse Cumhurbaşkanlığına ve milletvekilliğine aynı anda aday olamaz ve aday gösterilemez.”

BAŞKAN – Bununla ilgili söz talebi...

Sayın Bayraktutan, buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, bu 2'nci maddenin gerekçesinde –Sayın Bakan da dinlerse- ilginç bir gerekçe var, aynen okuyorum, diyor ki: “2839 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 6771 sayılı Kanun'la Anayasa'da yapılan değişiklikle getirilen yeni hükûmet sisteminde sert kuvvetler ayrılığı ilkesinin benimsenmesine bağlı olarak yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına, yasama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olacağından bir kimsenin aynı zamanda hem Cumhurbaşkanı adayı hem de milletvekili adayı olamayacağı ve aday gösterilemeyeceğine ilişkin düzenleme yapılmıştır.” Yani gerekçe gayet mantıklı gibi, yasama, yürütme birbirinden ayrı, aynı anda bir yere aday olabilir, gayet güzel. Yani bunu daha önceki düzenlemelerden bağımsız düşündüğünüz zaman gayet güzel bir düzenleme.

Sayın Başkan, peki, daha önce biz burada şeyleri görüşüyorken burada birçok kere aynı şeyi ifade ettik. Peki, yasama değilse... Cumhurbaşkanlığı yürütme, milletvekilliği yasama, bir kişi aynı anda bir yere aday olursa yasama ve yürütmeyle alakalı bu kuvvetler ayrılığı ilkesini ihlal ediyoruz. Peki, bunları aynı zarfa atınca... Bunları aynı zarfın içerisinde oy kullanıyoruz yani yasama organına yapılacak olan seçimde, 24 Haziranda yasama organına oy kullanıyoruz, aynı zarfın içerisine koyuyoruz milletvekili seçimini, olmuyor, bir de Cumhurbaşkanlığıyla alakalı seçim pusulasını da aynı zarfın içerisine koyuyoruz. Kuvvetler ayrılığı ilkesini bu ihlal etmiyor da... Burada aynı hassasiyeti niye düşünmüyoruz? Yani burada da bir problem var, daha önceden çekincelerimiz buydu. Evet, diyorduk ki: “Yasamayla yürütmeye aynı zarfın içerisinde oy kullanmak kuvvetler ayrılığı ilkesini ihlal eder.”

diyorduk ama ne yazık ki bu ihtirazı kaydımız o zamanki komisyon görüşmelerinde alt komisyondaki arkadaşlarımız tarafından dile getirilmesine rağmen ne yazık ki dikkate alınmadı. Bunu sadece tarihe bir not düşülmesi açısından paylaşmak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bayraktutan.

Sayın Adıyaman, buyurun.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Doğrusu bu şekliyle bu düzenlemenin çok sağlıklı olduğunu düşünmüyoruz, bu konuda önergemizi de vermiş olduk.

Şimdi, tabii, teorik anlamda kuvvetler ayrılığı üzerinden gerekçelendirilmiş ama Cumhurbaşkanlığı seçimi sonucunda yani herhangi bir partinin kendi eş genel başkanının Cumhurbaşkanlığı aday gösterilmesi ve bunun seçilmesi durumunda Cumhurbaşkanının kendi partisindeki başkanlığı devam etmekte ama aynı zamanda da Cumhurbaşkanı. Yani bu uygulama pratikte bu gerekçeye, sert kuvvetler ayrılığına ters ya da onu anlamsız kılan bir durum, birincisi bu.

İkincisi, madem bir siyasi partinin eş başkanı Cumhurbaşkanı aday olabiliyor ve seçilebiliyorsa o hâlde düzenlemede “Milletvekilliğine aday olamaz.” hükmünün pratikte çok bir anlamı olmayacaktır. Tam tersine, benim kanaatimce -bizim verdiğimiz önerge de o şekilde- bir kimse Cumhurbaşkanlığına aday olabileceği gibi milletvekilliğine de aday olabilir, bir düzenleme yapılabilir. Eğer milletvekilliğine aday olan şahıs Cumhurbaşkanlığına seçilirse bu durumda onun partisinden ilgili bölgede, ilgili sıradaki şahıs onun yerine milletvekili seçilmiş olur, kendisi zaten Cumhurbaşkanı seçilmiş olur. Ama şöyle de bir sakınca var: Biz, bir siyasi partinin genel başkanını aday gösterdiğimizde, bir düşünelim, seçilmemesi hâlinde yine partisinden genel başkan ama yasama Meclisinde yok yani kendi grubunu dışarıdan yönetme gibi bir durumla karşı karşıya kalacaktır. Bizim kanaatimizce aynı zamanda milletvekili aday da olabilmeli Cumhurbaşkanı aday olan şahıs. Seçilmemesi durumunda zaten milletvekili görevini yasama Meclisi içerisinde yürütecektir ama seçildiği takdirde de seçildiği bölgedeki sıradaki milletvekilinin onun yerine milletvekili olarak Parlamente'ye gelmiş olması hem uygulama açısından hem de sistem açısından daha doğru olacaktır. Zira biz partilerin kendi genel başkanlarını Cumhurbaşkanı aday olarak göstermesine düzenlemede yer veriyoruz ama pratik olarak diyoruz ki: “Sen Cumhurbaşkanı adayı oldun, o zaman partiyi dışarıdan yöneteceksin, Parlamente'de yerin yok.” gibi bir sorunla karşı karşıya bırakıyoruz. Bizim bu şekilde düzenlemenin sağlıklı olmadığı yönünde görüşümüz var ve önergemizi de sunmuş olduk.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Adıyaman.

Madde üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Bir önerge vardır, okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2312) sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Erol Dora

Mehmet Emin Adıyaman

Mardin

İğdır

Madde 2 - 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 16'ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bir kimse Cumhurbaşkanlığına ve milletvekilliğine aynı anda aday olabilir. Cumhurbaşkanı seçilen kişiye milletvekilliği mazbatası verilmez. Sıradaki aday milletvekili seçilmiş sayılır.”

Gerekçe:

Mevcut yasal düzenlemelerde seçilme yeterliliği olan bir kişinin aynı anda Cumhurbaşkanlığı ve milletvekilliğine ayrı ayrı aday olmasının önünde herhangi bir engel yoktur. Bir kişi aynı seçimde hem milletvekilliğine hem Cumhurbaşkanlığına aynı anda aday olabilmelidir. Bu düzenlemeye göre ise bir siyasi partinin genel başkanı Cumhurbaşkanlığına aday olup kazanamaması durumunda milletvekili olmayacak, TBMM parti grubuna başkanlık edemeyecek ve TBMM üyesi olması vesilesiyle sahip olduğu hakların pek çoğundan yararlanamayacaktır. Bu haklardan en önemlisi kuşkusuz yasama sorumsuzluğudur. 16 Nisandaki şaibeli referandumla ülkeye dayatılan yeni sistemde Cumhurbaşkanı aynı zamanda bir siyasi parti lideri olduğu için siyasal rekabet sürecinde rakiplerinin politik söylem ve eylemleri nedeniyle kendisine karşı koruyacak bir düzenleme zorunludur. Birçok siyasi parti lideri hakkında, AK PARTİ Genel Başkanı Erdoğan’a yönelik söylem ve eleştirilerinden dolayı, Cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla dava açılmaktadır. Bir siyasi parti genel başkanının parlamenter sistemin vazgeçilmezi olan yasama sorumsuzluğu kapsamı dışında bırakılması, siyasi rakiplerin düşünce ve ifade özgürlüklerinin kısıtlanmaya çalışılması eşitlik ilkesine aykırıdır.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Önergeyle ilgili Sayın Dora, buyurun.

EROL DORA (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu maddeyle bir kişinin aynı anda hem Cumhurbaşkanlığına ve hem de milletvekilliğine aday olması engellenmek istenmektedir.

Mevcut yasal düzenlemelerde seçilme yeterliliği olan bir kişinin aynı anda Cumhurbaşkanlığı ve milletvekilliğine ayrı ayrı aday olmasının önünde herhangi bir engel yoktur.

Bizim görüşümüz, bir kişinin aynı seçimde hem milletvekilliğine hem de Cumhurbaşkanlığına aynı anda aday olabilmesi yönündedir. Düşünün ki bir parti genel başkanı Cumhurbaşkanlığına aday olacak ve kazanamadığı takdirde bu düzenlemeyle milletvekili de seçilemeyeceği için grubundaki milletvekillinin Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi olması vesilesiyle sahip olduğu haklardan birçoğuna sahip olamayacaktır. Özellikle de dokunulmazlık hakkına, yasama sorumsuzluğu, kürsü dokunulmazlığı hakkına sahip olamayacaktır.

Ayrıca, yeni sistemde Cumhurbaşkanı partilerüstü bir konumda olmadığı için, çünkü aynı zamanda bir siyasi partinin lideri olduğu için, siyasi rekabet sürecinde, milletvekili olamayan parti genel başkanlarının da siyasal söylem ve eylemleri nedeniyle keyfi kovuşturmalara maruz kalmamaları için bu konuda yasal bir düzenleme zorunludur diye düşünüyoruz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Dora.

Hükümet adına önergeye katılıyor musunuz Sayın Bakan?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, bununla ilgili bir soru sorabilir miyim Sayın Bakana?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Çam.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Bakan, önergeye katılmıyorsunuz ama Sayın Dora’nın söylemiş olduğu şey önemli. Yani hakikaten bir parti genel başkanı olarak düşünün. Cumhurbaşkanlığına aday oldu, kazanamadı ama partinin genel başkanı ve grup başkanı olamıyor, Parlamentoda hâkimiyeti ister

istemez olamıyor. Buradan bir sakınca doğmuyor mu yani bugün başka partiler için yarın sizin için? Genel başkanın gerçekten çok zayıflamış bir durumu söz konusu oluyor. Parlamento grubuna hâkim olma şansı hiç yok yani. Ne düşünüyorsunuz bu konuda?

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkürler, sağ olun.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Sayın Başkanım, burada elbette siyasi partilerin mevzuatta da yapılacak diğer değişikliklerle grup başkanlığı ve diğer hususlarla ilgili elbette düzenleme yapılabilir ama bu konuda sizin de bir önermeniz yoktu değil mi?

MUSA ÇAM (İzmir) – Yok, hayır ben bilgi sahibi olmak için...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Genel olarak değerlendirildi. Bu sistemin kendi özünden, katı, esasen bu sisteme yönelik “Kuvvetler birliği var.” eleştirileri geliyor, “Kuvvetler ayrılığı ortadan kalkıyor.” eleştirileri geliyor ama sert kuvvetler ayrılığını göstermesi bakımından arkadaşlarımızın verdiği teklif böyle bir yasa teklifi ve gerekçe de bu yönde. Dolayısıyla, bu gerekçeye matuf olarak kendi özünde bir tutarlılığı var ama elbette farklı bir şekilde genişletilmesi her zaman mümkündür yasamanın bu anlamda bir iradesi olması hâlinde.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2’nci madde kabul edilmiştir.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 19/1/2012 tarihli ve 6271 sayılı Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanununun 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 3 - (1) Cumhurbaşkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimleri beş yılda bir aynı günde yapılır.

(2) Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanlığı seçilebilir. Ancak Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde, Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir.

(3) Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev sürelerinin dolmasından önceki son Pazar günü oy verme günüdür. Görev süresi, birlikte yapılan bir önceki seçim tarihi esas alınarak belirlenir. Oy verme gününden geriye doğru hesaplanacak altmış günlük sürenin ilk günü seçimin başlangıç tarihidir.

(4) Seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde bu karar kırksekiz saat içinde Resmî Gazetede yayımlanarak ilan olunur. Bu kararın verildiği günden sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk Pazar günü Cumhurbaşkanı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi birlikte yapılır.

(5) Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimine bir yıl veya daha az süre kalması halinde, Cumhurbaşkanı seçimi, makamın boşaldığı günden sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk Pazar günü Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimiyle birlikte yapılır.

(6)Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimine bir yıldan fazla süre kalması halinde, Cumhurbaşkanlığı seçimi, makamın boşaldığı günden sonra gelen kırkbeş gün içindeki son Pazar günü yapılır. Bu şekilde seçilen Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi seçim tarihine kadar görevine devam eder. Kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı açısından bu süre dönemden sayılmaz.

(7)Yukarıdaki fıkralarda öngörülen süreler içinde seçimin tamamlanması amacıyla, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, seçim takvimi resen belirlenir ve ilân edilir.”

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi? Yok.

Önerge var, okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2312) sayılı Kanun Teklifi’nin 3’üncü maddesinin 1’inci, 2’nci ve 6’ncı fıkralarının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Erol Dora

Mehmet Emin Adıyaman

Mardin

Iğdır

MADDE 3- (1) Cumhurbaşkanlığı seçimleri beş yılda bir Milletvekili seçimleri ile aynı gün yapılır.

(2) Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir.

(6) Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimine bir yıldan fazla süre kalması halinde, Cumhurbaşkanlığı seçimi, makamın boşaldığı günden sonra gelen kırkbeş gün içindeki son Pazar günü yapılır.

Gerekeçe:

(1)’inci fıkra 16 Nisan referandumunda yapılan değişikliklere uyum kapsamında yapılmış olmakla birlikte usul açısından sorunludur. Keza, 6271 sayılı Kanun Cumhurbaşkanlığı Seçim Kanunu’dur. Teklif kapsamında yapılan değişiklikle Cumhurbaşkanlığı Seçim Kanunu’nda TBMM’nin seçimlerinin de beş yılda bir yapılacağı belirtilmektedir yani milletvekili seçimlerine dair bir hüküm Cumhurbaşkanlığı Seçim Kanunu’nda düzenlenmektedir. Bu durum kuvvetler ayrılığı ilkesine aykırı bir durum da ortaya çıkarmaktadır. AKP, yeni sistemle birlikte sert kuvvetler ayrılığına geçildiğini savunmakta fakat yürütme organı olacak olan Cumhurbaşkanı seçim mevzuatında yasama organı üyelerine dair hükümler eklenilmektedir.

(2)’nci ve (6)’nci fıkralarda yapılan düzenlemeyle bir kimsenin en fazla 2 defa Cumhurbaşkanı seçilebileceği hükmü fiilî olarak ortadan kaldırılmaktadır. 24 Haziranda seçimlerin yenilenmesi kararının Meclis tarafından alınmadığı, Beştepe’de Cumhurbaşkanlığınca alındığı bilinmektedir. Kararın yasal olarak Mecliste aldırılmasının en önemli gerekçesi Erdoğan’ın bir dönem daha aday olabilmesinin önünü açmaktır. Ayrıca, 16 Nisanda yapılan düzenlemeye göre Cumhurbaşkanı ve Meclisin birbirini karşılıklı olarak feshetme yetkisi bulunmaktadır. Teklifin (6)’nci fıkrasına göre bir yıldan fazla bir süre kala Cumhurbaşkanı, Meclisi, bir dönem daha seçilebilmek için feshedebilir. Bu, suistimale, darbelere, ciddi siyasi krizlere kapı aralayan tehlikeli bir düzenlemedir.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bu konuda bir şey söylemek isterim: Malumunuz, bu (2)’nci fıkradan çıkarılmasını istediğiniz ikinci cümle Anayasa değişikliğinde mevcut yani bir Anayasa hükmü. Anayasa’da, Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesi kararı alındığında Cumhurbaşkanının bir kez daha aday olmasına imkân veren bir düzenleme var, Anayasa’da var. Bu Anayasa’daki hükmü biz aynen bu (2)’nci fıkraya eklemiş olduk, bunun çıkarılmasını istiyorsunuz. Aslında Anayasa’da var olan bir imkân bu. Onu belirtmek istedim.

Sayın Bakan, önergeye katılıyor musunuz?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Sayın Başkanım, sizin de ifade ettiğiniz gibi, burada geneli üzerinde ifade etmiştim, birçok konuda esasen Anayasa’daki ifadelerin ilgili kanunlarda tekraren uyumu sağlamak amacıyla yapılan düzenlemelerdir. Buradaki önergeye konu madde de o şekildedir.

Buradaki gerekçede “Erdoğan’ın bir dönem daha aday olabilmesinin önünü açmaktır.” şeklinde bir ibare kullanılmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımızın “Bir gün daha koltukta kalayım.” şeklinde bir düşüncesi olmadığı herkesin malumudur. Görevinin bitmesine bir buçuk yıldan fazla bir süre kalmasına rağmen, bu şekilde oluşan bir istişare sonucundaki bir kararda “Benim daha sürem var, benim devam etmem gerekir.” şeklinde bir düşünce içerisine girmemiştir. Burada, son tahlilde kararı verecek olan milletimizdir. Milletın hakemliğine başvuru söz konusudur. Dolayısıyla, bu önerge Anayasa’ya da uygun olmadığı için biz katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

3’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Teklifin 3’üncü maddesi kabul edilmiştir.

4’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4- 6271 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 4 - (1) Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış bulunan iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir.

(2) İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması hâlinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. Ancak ikame, birinci oylamayı takip eden gün saat 17.00’ ye kadar yapılabilir.

(3) Oylamalara tek adayla gidilmesi hâlinde, oylama referandum şeklinde yapılır. Geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. Oylamada, adayın geçerli oyların salt çoğunluğunu alamaması hâlinde seçim yenilenir ve kesin sonuçların ilanından sonra gelen kırkbeşinci günü takip eden ilk pazar günü sadece Cumhurbaşkanı seçimi yapılır.

(4) Cumhurbaşkanının görev süresinin dolması veya seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi ya da seçimlerin tamamlanamaması hallerinde, yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut Cumhurbaşkanının görevi devam eder.

(5) Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.”

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi? Yok.

Önergeyi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/2312 esas sayılı Kanun Teklifi’nin çerçeve 4’üncü maddesiyle değiştirilmesi öngörülen 6271 sayılı Kanun’un 4’üncü maddesinin (2)’nci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “birinci oylamayı” ibaresinin “geçici sonuçların ilanını” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdurrahman Öz

Mustafa Köse

Yusuf Başer

Aydın

Antalya

Yozgat

Murat Alparslan

Ankara

Gerekçe:

İkameye getirilen süre sınırının çok kısa olması nedeniyle maddede buna yönelik değişiklik yapılması öngörülmektedir.

BAŞKAN - İkinci önerge var, okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/2312 sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin (2)'nci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Erol Dora

Mehmet Emin Adıyaman

Mardin

Iğdır

MADDE 4- İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin ölümü veya seçilme yeterliliğini kaybetmesi hâlinde ikinci oylama boşalma adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır.

Gerekçe:

Teklifte cumhurbaşkanı seçiminin ikinci tura kalması ve herhangi bir nedenden dolayı ikinci tura kalan adaylardan birinin seçime katılamaması durumunda boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesinin birinci oylamayı takip eden gün saat 17.00'ye kadar yapılması öngörülmüyor. AKP bu değişikliğin gerekçesi olarak oy pusulasının basımı ve dağıtımı için gereken süre ile yurt dışında oy verilmesi işlemlerinin Türkiye'dekinden daha önce başlayıp bitecek olmasını gösterse de düzenlemenin asıl gerekçesinin ikinci tura kalan adayların anlaşması için süreyi kısaltmak olduğu aşıkârdır. Söz konusu süre yirmi dört saatten bile kısa olup YSK'nin itirazları inceleyip geçici sonuçları açıklaması için bile yeterli bir süre değildir. Söz konusu fıkra 6271 sayılı Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu'nun 4'üncü maddesinin ikinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin ölümü veya seçilme yeterliliğini kaybetmesi hâlinde ikinci oylama boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. Bunların dışındaki sebeplerle boşalma olması hâlinde ikame yoluna gidilemez şeklindedir. Yeni teklifte ise fıkranın başlangıcı "ikinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılamaması hâlinde" şeklinde değiştirilmektedir. "Herhangi bir neden" ifadesi muğlak bir ifade olup antidemokratik müdahalelere zemin hazırlamaktadır.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Son okuttuğum önergeyi işleme alıyorum.

Önerge üzerinde söz talebi var mı? Yok. Gerekçe okundu.

Müsaade ederseniz ben birkaç şey söylemek isterim. Tabii, burada 16 Nisandan önceki değişiklikte, Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu'nda ikame konusunda herhangi bir neden ifadesi yoktu, "ölüm vardı." Değil mi "ölüm sebebiyle boşalma hâlinde" idi. Hâlbuki Anayasa değişikliğinde "herhangi bir nedenle boşalma" ifadesi kullanıldı. Dolayısıyla bunu biz ilk defa kanuna yazmış değiliz, bu Anayasa'da mevcut olan bir ifade. O bakımdan bu ikameyle ilgili düzenlemeyi biz Anayasa'ya uygun bir şekilde burada belirlemiş olduk.

Fakat süreyle ilgili az önce konuşmuştuk geneli üzerindeki konuşmalarda, ondan doğan bir sıkıntıyı belki biraz esnetebiliriz ama teknik gerekçeler oy pusulasının basılması, yurt dışında mümkün olduğu kadar uzun süre oy kullanma imkânı tanınması gibi sebeplerle ilgili. Bu bakımdan bu önergedeki aslında düzenleme 16 Nisan öncesi Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu ve Anayasa'daki düzenlemeye uygun bir düzenleme, bunu belirtmek istedim sadece.

Sayın Bakanım, Erol Dora ve Mehmet Emin Adıyaman'ın vermiş olduğu önergeye katılıyor musunuz?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Başkanım, sizin de ifade ettiğiniz gibi Anayasa metninde bulunan bir ifade yani orada bir yasamanın bu anlamda bu sınırlandırmalar kapsamında bir değerlendirme ve yetki alanına girip Anayasa'ya aykırılık teşkil etmeyecekse esasen o husustaki somut ifadeler genel itibarıyla ilkesel olarak söylüyorum, değerlendirilebilir. Ama Anayasa metninde bu konuda bir ifade var, dolayısıyla diğer husus da elbette dikkate değer bir önerge, belki üzerinde yine değerlendirilebilir de ama bu gerekçeyle önergeye katılmıyoruz biz de.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – İkameden sonra adaylardan biri Allah göstermesin bir şey olursa...

BAŞKAN – Ona yapacak bir şey yok, oy pusulasında tabii yer alacak.

Aslında bu önergeyle ilgili ben de Sayın Bakanımızın söylediği gibi daha belirli ve daha sınırlı bir sebep koyması itibarıyla yani önceki düzenlemenin daha doğru olabileceği düşüncesindeyim ama burada Anayasa'ya bir aykırılık problemi olabilir mi diye bir endişem var.

O bakımdan tabii Komisyondaki hukukçu arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Sayın Abdurrahman Öz ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeyi işleme koyuyorum. Burada oy verme gününden birinci oylamayı takip eden gün saat 17.00'ye kadar iken ikame süresi geçici sonuçların ilanından bir gün sonra, yaklaşık bir yirmi dört saat gibi bir ilave süre konulmuş oluyor, artırılmış oluyor yani buradaki süre, imkân.

Bu önergeyle ilgili söz talebi? Yok.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Şimdi, kabul edilen önerge doğrultusunda 4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

5'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- 6271 sayılı Kanunun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 7 – (1) Cumhurbaşkanlığına;

a) Siyasi parti grupları,

b)En son yapılan milletvekili genel seçiminde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partiler,

c)En az yüzbin seçmen, aday gösterebilir.

(2)Aday gösterilmek, kişinin yazılı muvafakatine bağlıdır.

(3)Aday gösterme süresinin sona erdiği tarihten itibaren hiçbir şekilde yeni aday gösterilemez.”

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Madde üzerinde söz talebi var mı? Yok...

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Önerge var Başkanım, geliyor.

BAŞKAN – Madde üzerinde önerge var, önergeyi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/2312 sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin (1)'inci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Erol Dora
Mardin

Mehmet Emin Adıyaman
İğdır

MADDE 4-

(1) Cumhurbaşkanına Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri içinden veya Meclis dışından aday gösterilebilmesi en az yirmi milletvekilinin yazılı teklifiyle mümkündür. Her bir milletvekili ancak bir aday için teklifte bulunabilir.

Gerekçe:

Teklif sadece siyasi parti gruplarına Cumhurbaşkanı adayı göstermesi yetkisi vermektedir. Oysa 6271 sayılı Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu bu hususun en az yirmi milletvekilinin yazılı teklifiyle mümkündür şeklindedir. Önergenin milletvekilinin bu hakkının korunması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın Adıyaman, buyurun.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkanım, kanunun eski hâliyle yirmi milletvekilinin imzasıyla...

BAŞKAN - Anayasa öyleydi, şimdi...

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Evet, Anayasa'yı diyorum.

Şimdi, bu düzenlemeyle doğrusu kaygımız şu: Birincisi burada sayılan Cumhurbaşkanlığı adayı gösterebilme şartları nelerdir? Siyasi parti grupları, bu tamamen yasama bünyesindeki milletvekillerini kendi gruplarının deyim yerindeyse tahakkümü altında bırakıyor yani milletvekili iradesi âdeta parti grubunun iradesinin tahakkümü altına konulmuş olmuyor.

İkinci şey olumludur, yani son genel seçimde işte yüzde 10 oy alma yerine yüzde 5 oy alan partilerin aday göstermesi olumlu bir durum. Şimdi, dikkat ederseniz diğer olasılık 100 bin seçmen, şimdi şöyle bir durumla karşı karşıya kalıyoruz aslında. Ya siyasi parti grupları aday gösterecek Cumhurbaşkanlığında ya da ya da 100 bin seçmen bulacak ya da yüzde 5 barajı aşmış olma şartı... Şimdi, bu biraz Cumhurbaşkanlığına... Yani demokrasilerde cumhurbaşkanı adaylarının çok daha rahat ortaya çıkabilmesi hatta biraz daha partilerüstü bir pozisyonda olabilmesi için bu 20 milletvekilinin imzasıyla aday gösterilebilmenin bence muhafaza edilmesi lazım. Aksi hâlde dediğim gibi tamamen şey hariç ki o da çok zor, 100 bin seçmenin imzasını toplamak, onun dışındaki tüm diğer hususlar siyasi parti gruplarının tekeli altına milletvekili iradesini sokuyor yani deyim yerindeyse bireysel milletvekili iradesi kendi parti gruplarının tekeli altına girmiş oluyor. Bu, demokrasi açısından bence çok sağlıklı bir hüküm değildir, o eski hâlinin korunması gerektiğini düşünüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Adıyaman.

Tabii, arkadaşlar yine 16 Nisan öncesi metin, Cumhurbaşkanlığı seçimi kanununda değil, Anayasa'daki metin 20 milletvekili tarafından aday göstermeyi esas alıyor. Anayasa değişikliği yaptık, Anayasa değişikliğiyle 20 milletvekili tarafından aday gösterilme yerine siyasi partilerin grupları tarafından, Meclis grubu tarafından aday gösterilme esası benimsendi, dolayısıyla buradaki düzenleme

de o zorunluluktan, Anayasa'daki değişikliğe uyum sağlamak için düşünülmüş bir şey. Burada "Anayasa'da grup tarafından aday gösterilir." derken kanunda "20 kişi aday gösterebilir." dersek bu, Anayasa'ya aykırı olur diye düşünüyorum, şahsi görüşüm.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – "Siyasi parti grupları veya 20 milletvekili" dersek bu, Anayasa'ya aykırılık teşkil etmiyor, aynı oluyor da... "Siyasi partiler veya 20 milletvekili" dersek aykırılık teşkil etmiyor yani doğrusu bizim kaygımız şu: Hepimiz herhangi bir siyasi parti grubunun üyeleriyiz. Parti grubumuzun iradesi dışında ve karma da gösterilebilir, örneğin 5 AKP'li, 5 CHP'li olabilir, olasılık...

BAŞKAN – Düşünürsek olabilir tabii ama Anayasa'daki hüküm öyle değil.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Bence aykırı olmuyor, onu demek istiyorum.

BAŞKAN – Peki, Hükûmete soralım. Önergeye katılıyor musunuz?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TALİP BAKIR – Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum arkadaşlar: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Başka önerge yok.

5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 5'inci madde kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 6271 sayılı Kanunun 8 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Siyasi partilerce aday gösterilme

MADDE 8 — (1) Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partiler grup kararıyla, diğer siyasi partiler ise tüzüklerinde gösterilen yetkili organlarının kararıyla Cumhurbaşkanlığına aday gösterebilirler.

(2) Yüksek Seçim Kurulu tarafından ilân edilen süre içinde, adayların isimleri, muvafakat belgeleri ve gerekli diğer belgelerle birlikte Yüksek Seçim Kuruluna başvurularak aday gösterilmiş olur. Her siyasi parti veya parti grubu ancak bir aday için başvuruda bulunabilir. Bir kişiyi birden fazla siyasi parti grubu veya siyasi parti aday gösterebilir.

(3) Adaylarla ilgili bilgi ve belgelerde eksiklik tespit edilmesi hâlinde, Yüksek Seçim Kurulunca, ilgili siyasi partilere eksikliklerin giderilmesi için beş günlük süre verilir.

(4) Eksiklikleri, verilen süre içinde gidermeyen siyasi partiler, aday göstermekten vazgeçmiş sayılır."

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Madde üzerinde söz talebi...

Buyurun.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Siyasi parti grupları aday gösterebilir, doğru ama siyasi parti grupları bunu grup kararıyla da gösterebilir veya tüzüklerinde yetkili organları kararıyla da çıkan adayı gösterebilir. O yüzden "Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partiler grup kararıyla ya da yetkili organlarının kararıyla..." diye bir ibare eklenmesi uygun olur düşüncesindeyiz. Bu konuda buraya yazılırsa iyi olur

diye düşündüm, diğer partilerin zaten tüzüklerinde yetkili organlar ama grubu olan partileri... Evet, adayı grup gösterecek ama bu, grup kararıyla da olabilmeli, tüzüklerindeki yetkili organların kararıyla da olabilmeli. Örneğin parti meclisinin kararıyla da olabilmeli.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Grup kararı almadan grup nasıl göstermiş olacak? Grup yönetimi mi verecek, imzalayacak?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Gösterir, parti meclisi karar aldı, o adayı grup aday olarak sunabilir.

BAŞKAN – Tabii, şöyle: Muharrem Bey’in dediği hususu anlıyorum yani kolay bir değişiklikti aslında ama Anayasa’yla ilgili bir sıkıntı olabilir diye düşünüyorum, şahsi görüşüm çünkü...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Geniş yorumlamak lazım, bence Anayasa’ya aykırılık oluşturmaz burada.

BAŞKAN – Siyasi parti gruplarının aday gösteriliyor, dolayısıyla burada grup partinin, genel merkezin bir unsuru aslında, daha üst yetkili bir organ dediğiniz organ ama Anayasa gruba verdiği için burada bir Anayasa’ya aykırılık problemi olabilir diye düşünüyorum şahsen.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Anayasa’ya aykırılık problemi olmaz, biz “Siyasi parti grup kararıyla ya da yetkili organların kararıyla...” dersek bence geniş yorumlamış oluruz yani bir Anayasa’ya aykırılık söz konusu olmaz.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Emir.

MURAT EMİR (Ankara) – Şöyle: Ben de Anayasa’ya aykırılık teşkil etmeyeceğini düşünüyorum çünkü bakınız, burada diyor ki: “Siyasi parti grupları en son yapılan genel seçimlerde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az 5’ini almış olan siyasi partiler...” Şimdi, burada aslında bir seçimlik hak da var yani siyasi parti grubu olmak illa siyasi parti grubu üzerinde aday göstermeyi gerektirmez. Eğer bu, yüzde 5’i geçmişse bunu tüzüğünün gereğince aday gösterebilir, bu da Anayasa’ya aykırılık olmaz çünkü genel kural, çoğun içinde az da vardır. Yani zaten yüzde 5 almış, bunu yapabiliyorsa yüzde 7 almış veya daha fazla almış ama grup kurmuş, niye yapamıyor olsun? Dolayısıyla, bu bence Anayasa’ya aykırılık teşkil etmeyecektir Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Ama şimdi, buradaki hükmü ben farklı yorumluyorum yani burada siyasi partinin Mecliste grubu varsa bu siyasi parti zaten yüzde 10’u geçmiş bir siyasi partidir, dolayısıyla yüzde 5’i hayli hayli geçmiştir ama...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ama şimdi, yüzde 5-6-7’yle girip de grup kurabilir.

BAŞKAN – Şimdi, o ayrı yani burada bu durumda bir siyasi partinin grubu varsa Mecliste ayrıca bu yüzde 5’i aşan partiyle ilgili aday gösterme imkânını kullanamaz diye düşünüyorum ben çünkü burada siyasi parti grupları için ayrıca bir imkân tanınmış ve sayılmış.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Benim dediğimi eklersek hiçbir sorun kalmaz.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, bunu bir ek imkân gibi düşünmek lazım.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Ama grup kararını şarta bağlamış oluruz.

MURAT EMİR (Ankara) – Yüzde 5’ten daha fazla alan bir partinin Anayasa gereğince kullanamıyor olması...

BAŞKAN – Ama hayır, grubu olan parti onu zaten kullanabiliyor, onun öyle bir imkânı var, öbürünün grup imkânı olmadığı için ona o hak veriliyor.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Grup kararını şarta bağlamış oluyoruz, Anayasa’ya aykırı olur.

MURAT EMİR (Ankara) – Tamam, şimdi yani yüzde 5’i geçmiş, grup kurmuş...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bir şey söyleyebilir miyim? Mesela şöyle de düzenleyebiliriz: Yani siyasi partiler yazdığı gibi parti tüzüklerindeki yetkili organlarca gösterebilir, devamında “Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu olan partiler ayrıca grup kararıyla da gösterebilir.” diye de düzenlenebilir.

BAŞKAN – Ama o zaman grubu olduğu hâlde grup kararı almadan gösterme imkânı getirmiş oluyoruz orada.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Yetkili organı karar alırsa grubu onu aday gösterebilir.

MURAT EMİR (Ankara) – Tam da bunu söylüyoruz. Bu niye olmasın? Çünkü burada aslında o partiye seçimlik bir hak tanıma olanağımız da var çünkü yüzde 5 oy almış bir partiye sağladığınız bir hakkı sırf grup kurmuş diye sağlamamak hiçbir mantığa uyacak bir şey değil. dolayısıyla, burada Sayın Erkek’in dediği gibi “ya da” ibaresi eklenirse bu olanak da tanınmış olur, o siyasi parti hangi yoldan gitmek istiyorsa o olanağı kullanmış olur.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Birkan.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Şimdi, değerli hocam, mevcut düzenleme doğru bir düzenleme çünkü yüzde 5 olan bir parti zaten Mecliste grubu olmayan bir parti aynı zamanda, dolayısıyla bu partinin yetkili organları tarafından alınmış bir kararın yansımaları olacak ama Mecliste bir grubu olan bir partinin kendi iç organlarında alacağı bir karar aynı zamanda farklı şeylere de neden olabilir yani kendi içinde ayrı bir karar alıp Meclis grubunda farklı bir karar da çıkabilir çünkü aynı kişilerden oluşmayan bir durum olacağı için. Bu görünen yani dışarıya yansıyan unsur olarak Meclis grubunun doğru olması gerektiğini düşünüyorum, yeni sıkıntılara neden olacağı kanaatindeyim. Yani başka, daha farklı eğer formüle edilebilirse onu bilemiyorum ama ben bunun farklı sıkıntıları olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN – Sayın Kalaycı, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle yapıcı öneriler için teşekkür ediyorum.

Anayasa’da “siyasi parti grupları” dendiği için teklifte bu düzenlemeyi öngördük yani “grubu bulunan siyasi partiler” densesydi Anayasa’da, o zaman tabii ki partinin en yüksek karar organı gerekecekti. Burada özellikle milletvekillerine verilmiş bir hak gibi görünüyor, “siyasi parti grupları” denince milletvekillerine verilmiş bir hak gibi görünüyor. O nedenle grup kararı öngördük.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kalaycı.

Sayın Öz, buyurun.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Sayın Başkanım, ben de Anayasa’daki metni okuduğumda “siyasi parti grupları” diye açıkça bir tarif görüyorum. Bunun haricinde bu ifadenin önüne veya arkasına ekleyeceğimiz bir ifade, grup kararını şarta bağlayacağı için bu manada yapılacak bir değişikliğin Anayasa’ya aykırı olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, bu maddeyle ilgili görüşmeler de tamamlanmıştır.

Önerge yok.

Sayın Erkek...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Yani bir düzenleme yapılacaksa...

BAŞKAN – Tabii, onda sorun yok da fakat yani arkadaşların kanaati de bu Anayasa’daki düzenleme -asında Mustafa Bey’in, Sayın Kalaycı’nın söylediği bir incelik güzel- yani grubu bulunan siyasi partilere değil, siyasi parti gruplarına verilmiş bir hak Anayasa’da. “Grubu bulunan siyasi partiler” denseydi o zaman siyasi partilerin tabii bütün yetkili organlarını burada yetkili kılabilirdik ama grubu olan partilere değil, siyasi partilerin gruplarına verilmiş bir yetki.

Buyurun Sayın Eseyan.

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Sayın Başkan, kaldı ki gerçekten öyle bir durum oluştuğunda ve bir Cumhurbaşkanı adayını çıkarmak üzere 20 milletvekili karar verdiğinde, işte son günlerde gördüğümüz gibi partilerinden istifa edip, grup kurup Cumhurbaşkanı adayı gösterebilirler. Yani bunun önünde, 20 milletvekilinin önünde bir engel yok aday göstermek için.

BAŞKAN – Evet, yani Sayın Adıyaman’ın önerisi de bunu mümkün hâle getirebiliyor.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Benim tamamen farklı Sayın Başkan. Benim şuydu... Özür dilerim, geçti ama demokrasi açısından benim önerim çok farklı.

BAŞKAN – Bir dakika...

Buyurun.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Yani şöyle düşünün: Pratik olarak Türkiye’de gerçekten kamuoyunda çok makul, Cumhurbaşkanlığı için çok makul, çok değerli birileri aday olmak istiyor ama aynı şu andaki gibi zaman sıkıştırılmış ve 100 bin imza toplama şansı da yok. Ama ben birey olarak -partimin grup tahakkümü altında değil- başka partilerden milletvekilleriyle birlikte 20 imza toplayıp o hak ettiğine inandığımız kişinin Cumhurbaşkanı olmasını isteyebiliriz.

BAŞKAN – İşte, Markar Bey de diyor ki: Eğer 20 kişi bulmuşsanız...

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Ama illa istifa...

BAŞKAN - ...tahakkümden de rahatsızsanız parti içinde, grup kurarsınız, gösterirsiniz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Zorluyor.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Hayır, bakın, hem şöyle diyorsunuz: Biz Parlamentoda grubu olan siyasi partilere bu yetkiyi veriyoruz yani yetkiyi milletvekillerine veriyoruz ama diğer taraftan milletvekili iradesini sıfırlıyorsunuz, gruba teslim ediyorsunuz, grup başkanına teslim ediyorsunuz. Bu, demokrasiyle hiç bağdaşmaz. Pratik olarak benim önerim 20 milletvekili.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, 6’ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 6’ncı madde kabul edilmiştir.

7’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7- 6271 sayılı Kanuna 8 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 8/A maddesi eklenmiştir.

“Seçmenler tarafından aday gösterilme

MADDE 8/A- (I) Cumhurbaşkanlığına en az yüzbin seçmenin yazılı teklifiyle aday gösterilebilir.

(2) Seçmenlerce aday gösterilmek isteyen kişi,

a) Kimlik ve açık adres bilgilerini ihtiva eden başvuru dilekçesi ve seçilme yeterliğine ilişkin belgelerle,

b) En yüksek derecedeki Devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarının on katının ilgili maliye veznesine emaneten yatırıldığına dair makbuzla,

Yüksek Seçim Kuruluna bizzat başvurur.

(3) Yüksek Seçim Kurulu, başvuru dilekçesi ve eklerini iki gün içinde inceler. İnceleme sonucunda:

a) Başvuranın, seçilme yeterliğinin bulunmadığının tespit edilmesi halinde, başvuru reddedilir. Başvuran bu kararın bildirilmesinden itibaren iki gün içinde dilekçeyle yeniden inceleme talebinde bulunabilir. Yüksek Seçim Kurulu, bu talebi üç gün içinde karara bağlar.

b) Bilgi ve belgelerde eksiklik bulunması halinde, eksikliklerin tamamlanması için iki gün süre verilir. Bu süre içinde eksiklikler tamamlanmadığı takdirde başvuru reddedilir.

(4) Yüksek Seçim Kurulu, başvurusu kabul edilen kişileri ilan eder. Seçmenler, ancak bu ilanda belirtilen kişilerden sadece biri için bir kez teklifte bulunabilirler.

(5) Seçmenler, adaylık teklifi için kayıtlı oldukları ilçe seçim kuruluna bizzat başvururlar. Başvuranın, seçmen niteliğine sahip olduğu ve daha önce aday teklifinde bulunmadığı tespit edildikten sonra, ilan edilen listedeki kişiler arasından tercih yaptırılarak adayın bilgilerini ihtiva eden form imzalatılır ve elektronik ortamda da kaydedilir. Başvuran seçmene, aday teklifinde bulunduğu dair belge verilir. Aday gösterme formları, elektronik ortamda Yüksek Seçim Kuruluna iletilir ve fiziki olarak ilçe seçim kurullarında saklanır.

(6) Belirlenen süre içinde yüzbin seçmen tarafından teklif edilen kişiler, geçici aday listesinde gösterilir.

(7) Yüzbin seçmen tarafından aday teklifinde bulunulması veya ölüm hallerinde maliye veznesine emaneten yatırılan tutar, seçimden sonra talep üzerine ilgiliye iade edilir. Diğer hallerde bu tutar, Hazineye gelir kaydedilir.

(8) Aday teklifine ilişkin işlemler için ilçe seçim kurullarında yeteri kadar personel görevlendirilir ve gerekli tedbirler alınır.

(9) Aday teklifine ilişkin başvuru ve formların şekli ile yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin aday göstermeleri dâhil bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.”

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Emir, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Geneli hakkında yaptığım konuşmada da kısaca değinmiştim ama burada bize göre asıl bu yasa teklifinin içerdiği iki temel sakatlık bu maddede yer alıyor. Birincisi, (5)’inci fıkrada yazılan, adaylık teklifi için kayıtlı oldukları ilçe seçim kuruluna bizzat başvuru ihtiyacı. Çünkü bizzat başvuru normaldir ama mutlaka kayıtlı olduğu seçim kuruluna gönderilmesi vatandaşın, önüne engel çıkarılması anlamına gelir. Bu, planlama için yapılıyorsa, böyle bir gerekçe var ise bu, eğer orada bir sıkışma var ise yedek personelin oraya davet edilmesi -çünkü o da var maddelerin içerisinde- bu böyle de olamıyorsa yandaki ilçelerdeki seçim kurullarına yönlendirilmesi şeklinde halledilebilecek basit bir şeydir. Oysa büyük bir coğrafyada yer alan ülkemizde illa kayıtlı olduğu ilçeye göndermek o kişiyi, bir sıkıntı kaynağıdır. Hele hele burada bizim yine bu maddede, (6)’ncı fıkrada “belirlenen süre içinde” diyor, asgari süre de koymaz isek eğer, tamamen sıkıştırılmış bir takvimde Yüksek Seçim Kurulunun inisiyatifine bırakılmış bir imza toplama sürecine dönüşecektir bu. Tabii, buradaki AKP ve MHP’li arkadaşlar için söylüyorum:

Bu, sizin için şu anda çok sıkıntı kaynağı olmayabilir ama biz bu YSK'ye güvenmiyoruz ve YSK'nin tamamen siyasi iradenin emrinde karar aldığını o mühürsüz seçimden beri açıkça biliyoruz ve bu sürecin böyle sürme ihtimali de her siyasi parti açısından söz konusu olabilecektir. Dolayısıyla biz bu yasayı yaparken mutlaka yasal güvenceleri koymamız gerekiyor. Yasal güvencelerden birincisi buraya bir asgari süre koymaktır çünkü biraz önce de ifade etmiştim; yasa koyucu, bu teklifi hazırlayanlar, sırasında “beş günlük süre”, “üç günlük süre” diyerek oradaki süreleri zaten bildirebiliyorlar. Demek ki böyle bir asgari süre konulabilir. Böylece yasal bir teminat altına alınmış olur. Bir de kişilerin başka ilçelerde de yani o anda neredeyse oradaki ilçe seçim kuruluna başvurarak birinin aday olmasına gerekli imzayı verebilmesinin önünün açılması gerekir.

Çok önemli diğer bir konu da... Burada ben bilgi de isteyeceğim sizden çünkü belki de bu düşünülmüştür, konulacaktır çünkü böyle bir hata yapılacağını düşünmüyorum. Bakınız, (5)'inci fıkrada diyor ki: “Başvuran seçmene, aday teklifinde bulunduğu dair belge verilir.” Belge veriyorsunuz vatandaşa. Niye veriyorsunuz bunu? Bir anı olsun diye mi veriyorsunuz? Bu belgenin bir anlamı olması lazım. Bu belgeyi nerede kullanacak vatandaş? Bir yerde kullanması lazım değil mi? Diyecek ki: “Ben bu kişiye imza verdim, 100 bin imzadan 1'i benim imzam.” Bunu nereden kontrol edilecek? Bunun mutlaka bu yasada da olması lazım.

Dolayısıyla bu madde bu teklifin püf noktasıdır, kalbidir ve buradaki bu temel eksikliklerin mutlaka burada giderilmesi gerekmektedir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Emir.

Sayın Adıyaman, buyurun.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkanım, doğrusu, geneli üzerinde konuşurken de değinmiştim. Şimdi, Sayın Emir'in de belirttiği gibi, bu maddenin 2 önemli sıkıntısı var. Birincisi, 100 bin imzanın toplanması noktasında âdeta pratikte imzaların toplanamaz hâle getirilmesine yönelik bir düzenleme. Şimdi, seçmenlerin, ülkemizde yurttaşlarımızın sürekli hareket hâlinde olduğu... İş, çalışma ve ülkemizin kendi öz koşulları dikkate alındığında çeşitli gerekçelerle yurttaşlar kendi bulundukları bölgelerin dışında olabilmektedir. E, şimdi mevcut teknolojik imkânlarla -özellikle elektronik imza gibi örneğin- tıpkı yargıdaki UYAP sisteminde olduğu gibi, nasıl ki vatandaş gidiyorsa, kendi dosyalarını görebiliyorsa böyle bir sistem kurularak vatandaşlar bulundukları yerde, örneğin akşam evinde, şurada burada... Ha, sistem düzenlenebilir; başkası için izin vermişse sistem, bunu da engelleyebilecek şekilde bir sistem düzenlenebilir. Vatandaş elektronik imzayla da ilgili adayı belirleyebilmeli veya kanımca bulunduğu yerdeki ilçe seçim kurullarına bizzat... Doğru, eğer fiziki olarak şey yapacaksa bizzat başvurmalı. Elektronik imzayla bu imkân sağlanmalı. Bence noter kanalıyla da sağlanmalı. Böyle bir program, böyle bir sistem düzenlenebilir. Aynı zamanda, yine seçim kurulunun vereceği bir izinle, sistem üzerinde vereceği bir izinle ilgili aday veya adayın görevlendireceği kişi elektronik ortamda kendisi için toplanan imzaları görebilmeli. Yani bu mümkün, bu mevcut şeyde mümkün. Bunu kim verecek yine? Yüksek Seçim Kurulu, adaylığı için imza toplayan şahsa böyle bir yetki verdiği zaman, o günlük takip edebilecek yani aleniyet kazandırmış olacak; hakkında ne kadar imza toplandı, denetleme şansı olabilecek.

İkinci önemli sakınca da yine süreyle ilgili. Şimdi, burada biz süreyi yasayla düzenlemezsek Yüksek Seçim Kurulunun inisiyatifine bırakmış olacağız. Bu da ileride sakıncalar doğurabilir yani çok kısa süreler belirlenebilir, bu süreler içerisinde bu imzaların toplanma imkânı elinden alınmış olabilir. Eğer hakikaten bu hükmün pratikte anlam ifade etmesini istiyorsak yani 100 bin imzayla aday olunabilecekse o zaman bunun alanını ve imkânlarını genişletmemiz lazım.

Tekrardan söylüyorum: Noterler, elektronik imza gibi elektronik sistem üzerinden denetlenebilir bir sistem geliştirilebilir. Çünkü kişi elektronik imzayla gireceği için, başka bir aday için girmişse zaten bu yeni adaya izin vermeyecektir ve denetleme yani kişinin izleyebilmesine fırsat verilmeli diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Adıyaman.

Arkadaşlar, şimdi, tabii, burada dile getirilen sakıncalı hususlarla ilgili birkaç şey söylemek istiyorum.

Birincisi şu: Tabii, adaya imza verdiğine dair bir belge verilecek. Bu, tabii, tek başına yeterli değil şu bakımdan: Çünkü 1 vatandaş, 1 seçmen sadece 1 adaya imza verebilecek. Dolayısıyla önce, tabii, seçmen listesinden bu şahsın seçmen olup olmadığı kontrol edilecek, daha sonra da imza verdiği zaman bunun belli bir adaya imza verdiğine dair bir kaydı, bir işareti olacak ki başka bir adaya daha imza vermeye kalkıştığı zaman bu görülsün sistemde. Dolayısıyla bu sistemde o şahsın, imza verdiği takdirde imza verdiğinin kaydı bulunacak.

Ayrıca, aday adayı olan kimsenin de kendisine verilen imzaları takip etme imkânı her zaman var, bilgi edinme çerçevesinde de var.

MURAT EMİR (Ankara) – Yapmayın Sayın Başkan.

BAŞKAN – Bununla ilgili, sistemle ilgili bir çalışma...

Yüksek Seçim Kurulundan arkadaşlar, bir bilgi verme imkânınız var mı bu imzayla ilgili? Yüksek Seçim Kurulunun bir hazırlığı var mı?

Buyurun.

YSK SEÇMEN KÜTÜĞÜ GENEL MÜDÜR VEKİLİ AYHAN OKURER – Seçmenlerin aday göstermesiyle ilgili biz teknik anlamda çalışmalarımızı tamamladık. İlçe seçim kurullarına müracaat eden seçmenler önce kimi aday gösterdiklerini söyleyecekler. Orada SEÇSİS sisteminden kişinin öncelikle seçmen olup olmadığı kontrol edilecek. Türkiye'nin neresinde olursa olsun, daha önce herhangi bir adaya beyan edip etmediği, dilekçe verip vermediği kontrol edilecek sistem üzerinden. Sonrasında eğer bu şartları sağlıyor ise gösterdiği aday bilgilerini ihtiva eden formun bizim Seçim Bilişim Sistemi'mizden güvenli, karekodlu bir şekilde dökümü alınarak seçmene imzalatılacak ve bir nüshası da orada yine seçmene verilecek. Biz bu formun aynı zamanda taranıp elektronik ortama aktarılmasını da hedefliyoruz, bu yönde de çalışmalarımız var. Dolayısıyla hem elektronik ortamda hem de fiziki ortamda ilçelerden, merkezden de tüm müracaatların ıslak imzalı evraklarına da ulaşma imkânımız olacak. Aynı zamanda da raporlayabileceğimiz anlık olarak hangi adaya kaç seçmen müracaat etmiş.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Aday kendisi görebilecek mi?

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Kendisi takip edebilecek mi?

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Mesela, 5 oyu eksik, 5 imzası eksik, onu görebilecek mi?

YSK SEÇMEN KÜTÜĞÜ GENEL MÜDÜR VEKİLİ AYHAN OKURER – Yani biz bunu raporlayıp... Yüksek Seçim Kurulunda temsilcisi olan siyasi partilerimiz var...

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Süre dolmadan, süre dolmadan...

YSK SEÇMEN KÜTÜĞÜ GENEL MÜDÜR VEKİLİ AYHAN OKURER – Adayla ilgili eğer öyle bir düzenleme yapılırsa...

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Numaratörlü bir şey verilebilir. Hani bir çıktı veriyorsunuz ya, onu numaratörlü vereceksiniz 1, 2 gibi. Dolayısıyla son imzayı veren seçmenin numarasından imza sayısının kaçta ulaştığı anlaşılır.

YSK SEÇMEN KÜTÜĞÜ GENEL MÜDÜR VEKİLİ AYHAN OKURER – Olabilir, evet.

BAŞKAN – Sayın Emir, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim.

Şimdi, aslında çok önemli bir konuyu konuştuğumuz anlaşılıyor. Burada sadece adayın takip etmesi de önemli değil. Burada vatandaş bir imza, bir irade beyanında bulunuyor ve bu iradesinin gerçekten o sayıya girip girmediğini vatandaşın bizzat kontrol ediyor olabilmesi gerekir, hem adayın hem başkalarının hem de vatandaşın bunu görebiliyor olması gerekir. Çünkü önümüzdeki süreçte en çok bu yaşanacak: İmza toplanacak, siz YSK olarak “98 bin imza toplandı.” diyeceksiniz, vatandaş “120 bin imza toplandı.” diyecek. Nasıl çözeceksiniz bunu? Bunu çözemezseniz bunun adı kaostur ve bunun mutlaka şeffaf olması gerekir yani herkes açısından aleni olması gerekir. Mutlaka burada buna bir tedbir alınması şart.

BAŞKAN – Sayın Adıyaman, buyurun.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aslında Ayhan Bey izah etti. Bizim de tam da anlatmak istediğimiz şey o. Sanırım, sadece sistemin biraz daha geliştirilmesi lazım. Şimdi şu anda mevcut hâliyle kabul ettiğimizde, seçmen ilçe seçim kurullarına başvuracak, bütün o başvurular netice itibarıyla elektronik ortamda merkezî sistem üzerinden değerlendirilecek, fiziki evraklar ilçe seçim kurullarında kalacak. İşte bu program, tam da söylediğim gibi -bu program belki de geliştirilmiş, bilemem ama- geliştirilip elektronik imza üzerinden de vatandaş tercihini yapamaz mı? Böyle bir sistem imkânımız yok. Hatta, tercihini yaparken oy kullandığı kişiyle ilgili, tıpkı fiziki olarak ilçe seçim kurullarına başvurduğu gibi, başvuru çıktısı da alabilme, mümkün mevcut teknolojide. Bunu öğrenmek istiyorum açıkçası. Yani illa yurttaşı... Diyelim ki belli bir yerde çok sayıda müracaat var, x ilçe seçim kurulu önünde kuyruk oluşturma da bir anlamı yok, hele günler sıkışksa. Bu da mümkün. Bir adayın belli bir ilde çok çok şey destekçisi olabilir mümkün ve o ilin ya da ilçenin seçim kurulu önünde iki gün üç gün kuyruk mu oluşturacak? Bu mümkün müdür? Teknik olarak mümkün, söylediğim şey. Yani elektronik imza ya da noterlerle irtibatlı, noter kanalıyla aynı şekilde, tıpkı ilçe seçim kurullarına imza vermek gibi, noterler üzerinden verme imkânı var mı? Zaten arkadaşlar sordu, o sistem üzerinden takip mümkün mü, aleniyet?

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Parayla...

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Ben o parayı da öderim. Bu tercih yurttaş a ait. Yani paralıysa notere gitmez, ilçe seçim kuruluna gider. Yani amaç, benim buradaki amacım...

BAŞKAN - İşte bu “kayıtlı olduğu ilçe seçim kurulu” ifadesi, bu izdihamı önlemek için düşünülmüştü.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Aksine izdiham olmasın.

BAŞKAN – Elektronik imza konusu; tabii, şahsi görüşümü ifade ediyorum: Bazı yerlerde oy kullanmada da elektronik sistemler kullanılıyor ama biz henüz -çalıştığımız için, düşündüğümüz için üzerinde birtakım çalışmalar yaptık daha önce- öyle bir sisteme geçmiş değiliz. Dolayısıyla, elektronik imzada kişinin bizzat onu kullanıp kullanmadığı konusu belki biraz tartışılabilir çünkü bizzat başvuruyu aslında bu sebeple düşündük.

Yalnız burada, bu tartışma bağlamında söylemek istiyorum: Şimdi, başvuran seçmene yani imza veren seçmene aday teklifinde bulunduğu dair belge verilir. Bu belgede Ayhan Bey'in de YSK temsilcisi arkadaşımızın da ifade ettiği gibi, aslında onun vermiş olduğu aday, imza bir karekod bulunacak diyorsunuz. O belgede de bulunacak değil mi, verilen belgede?

YSK SEÇMEN KÜTÜĞÜ GENEL MÜDÜR VEKİLİ AYHAN OKURER – Evet.

BAŞKAN – Tamam. Şimdi, dolayısıyla onun içerisinde aslında kaçınıcı sırada imza vermiş olduğuna dair bilgi de bulunabilir, buna dair bir vuzuh koymak belki düşünülebilir. Bilemiyorum, yani şurada konuşurken, sizin yaptığınız itiraz bağlamında, kendisine verilen imza verdiğine dair belgede, o adaya kaçınıcı sırada kendisinin imza verdiğine dair, numarasının kaçınıcı sırada bulunduğu dair bir bilgi de verilebilir. Hani belki birçok itirazı tek başına karşılayabilecek bir husus bu belki, bilemem.

MURAT EMİR (Ankara) – O bile mantıklı, yapılmalıdır ama o bile tam istenen sonucu vermez. Çünkü sonuç olarak bu bir bilgisayar sistemidir, o numaralar da dahi oynama olup olmadığını biz bilemeyiz. Bakın, normal seçimde nasıl yapıyoruz? SEÇSİS'e giriliyor mu, girilmiyor mu, değil mi, Türkiye'nin somut tartışmaları bunlar. Ne yapıyoruz, ıslak imzalı tutanakları defalarca topluyoruz, biz de sivil toplum da; bunlar aleni. Şimdi, başka türlü, o numaraların bile bilgisayar ortamında azaltılmadığının garantisini nasıl vereceksiniz vatandaşa?

BAŞKAN – Ama bir başka belge, imza verdiğine dair bir belge imzalatırım.

MURAT EMİR (Ankara) – Ama bu vatandaş... Bakın, tamam, tam da bu: Vatandaşa belgeyi verdiniz, imza belgesi, karekod da var üstünde, bu vatandaş bunu ne yapacak? Soru basit. İki şey yapabilir, birincisi: Çerçeveletip duvara asabilir tarihi bir anı olarak. İkincisi de bu belgeyi bir yerde kullanıp “Acaba benim bu oyum sisteme girdi mi, girmedi mi?” diye anlaması lazım.” Başka türlü bu belgeyi vermenin mantığı yok.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, önerisi ne acaba Murat Bey'in? Tartışalım.

MURAT EMİR (Ankara) – Ha, bir de önerimizi söyleyeyim: Tabii, şimdi mutlaka bu imza toplama işlemi bittikten sonra, bu numaralandırma mantıklıdır, olsun zaten çünkü o adayın kaçınıcı günde kaçınıcı sayıya ulaştığı bilinsin, orada bir sorun yok. Ama mutlaka ve mutlaka, somut olarak kaç gün süre verildiyse o süre bitiminden sonra o kodlar yani numaralar alenileştirilsin. Vatandaşa iki gün, üç gün itiraz süresi verilir, o süre içerisinde kendine verilen numara alenileştirilen listede var mı yani kendi oyu sayılmış mı, sayılmamış mı, bunu kontrol edebilsin. Bu olmadığı sürece bu tartışma bitmez ve bunu yapmazsak eğer YSK'nın 100 binin altında saydığı her oylama büyük bir kaosun habercisi olur, başlangıcı olur.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – İmza veren seçmenler yayınlansın.

MURAT EMİR (Ankara) – İsmen yayınlamak sıkıntılı olabilir belki yani oyların belli olması açısından.

BAŞKAN – Fişleme mi?

MURAT EMİR (Ankara) – Hayır, hayır, asla. Numaralar belli olsun, numaralar yani kişinin...

BAŞKAN – Aldığı sayı mı?

MURAT EMİR (Ankara) – Bakın, aldığı sayıyla o listeler belli olsun diyorum. Yani o numaralar alenileştirilsin, insanlar baksınlar.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Adam kendi kontrol edebilmeli.

MURAT EMİR (Ankara) – E, kendi kontrol edecek tabii.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Mesela, bu yapıdan sisteme girdiğim gibi, ben mesela bugün 75 bin olmuş, yarın 80 bin olmuşu görebilmeliyim.

MURAT EMİR (Ankara) – Sadece o değil.

BAŞKAN – Arkadaşlar, kısa bir süre ara verip bu konuyu bir görüşsek, netleştiresek olur mu? On beş dakika olur mu?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Tabii, tabii.

BAŞKAN – On beş dakika yani saat dokuza on kala toplanmak üzere kısa bir ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.37

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 21.21

BAŞKAN : Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ : Abdurrahman ÖZ (Aydın)

SÖZCÜ : Mustafa KÖSE (Antalya)

KÂTİP: Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, kaldığımız yerden devam ediyoruz.

7’nci maddenin (5)’inci fıkrasıyla ilgili bir tartışma vardı.

7’nci madde üzerinde üç önerge var. Hemen hızlıca önergeleri okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2312) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 5’inci maddesiyle 6271 sayılı Kanun’a 8’inci maddesinden sonra gelmek üzere eklenmesi öngörülen 8/A maddesinin (2)’nci fıkrasının (b) bendinin madde metninden çıkartılarak maddeye aşağıdaki fıkranın eklenmesi ile (5)’inci fıkrasında yer alan “Seçmenler, adaylık teklifi için kayıtlı oldukları ilçe seçim kuruluna bizzat başvururlar.” ibaresinin “Seçmenler, adaylık teklifi için tercih ettikleri herhangi bir ilçe seçim kuruluna bizzat başvururlar.” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Adıyaman

Erol Dora

Iğdır

Mardin

Madde 4-

(1) Cumhurbaşkanlığına yüz bin imza ile aday olan kişiler imza sürecinde il ve ilçe seçim kurullarında temsilci görevlendirebilirler.

Gerekçe:

Seçmenlere başvuruyu kayıtlı oldukları ilçe seçim kuruluna yapma zorunluluğu getirilmesi zaman ve usul ekonomisi açısından seçmene zorluk yaratacak mahiyette bir kısıtlama olup seçmen iradesinin tam olarak yansımaya önünde engel teşkil eden bir husustur.

100 bin imzayla aday gösterilmesine dair düzenlemelerin yer aldığı bu maddede öncelikle adaylık için ücret belirlenmesi eşitlik ilkesine aykırıdır. Siyasi partilerin göstereceği adaylardan herhangi bir ücret talep edilmezken 100 bin imzayla aday olmak isteyen kişilerden oldukça yüksek bir miktarda başvuru ücreti istenmektedir. Teklifte “En yüksek derecedeki devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarının on katı “ ibaresi yer almaktadır. Bu ifade “en yüksek devlet memuru aylığı” ibaresinden farklı olup söz konusu yapılan ödemelerin tümünü kapsamaktadır. 2018 Ocak rakamlarına göre 1/4’üncü derecesindeki bir müsteşar 11.064 TL aylık almaktadır. Bunun on katı 110.640 TL gibi çok yüksek bir ücrete tekabül etmektedir. Ayrıca “her türlü ödemeler” ibaresi oldukça muğlaktır. Kişinin aldığı tazminatlar, harcırahlar ve benzeri diğer ödemelere göre söz konusu ücret çok daha yüksek bir rakama tekabül edebilir. Aynı zamanda, yasada başvurunun kabul edilmemesi hâlinde bu ücretin iade edilmesine dair de herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Adaylardan herhangi bir ücret talep edilmemelidir.

Cumhurbaşkanlığı adayları için 100 bin imzanın ilçe seçim kurullarında toplanması öngörülmektedir. Bu sürecin şeffaflığına ve denetimine dair hiç bir düzenleme söz konusu değildir. Süreç, tamamen 16 Nisanla iyice tartışmalı hâle gelen YSK’ya, hatta manipülasyonlara çok daha açık

olan ilçe seçim kurullarına bırakılmaktadır. Maddeye mutlaka söz konusu adayların imza sürecince ilçe seçim kurullarında gözlemci bulundurmalarına dair bir hüküm eklenmelidir. Ayrıca bu sürecin bağımsız kuruluşlarca takibine olanak sağlanmalıdır.

BAŞKAN – Diğer önergeyi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan teklifin 7’nci maddesiyle düzenlenen 6271 Sayılı Kanun’un 8/A maddesinin (5)’inci fıkrasında geçen “kayıtlı oldukları” ibaresi yerine “herhangi bir” ibaresinin yazılmasını;

Aynı fıkranın sonuna “Yüksek Seçim Kurulu adaylar için verilen imzalarda tespit edilen başvuru numaralarını aday tespit süreci sonunda açıklar. İmza veren seçmenlerin iki gün içinde itiraz hakkı vardır.” ibaresinin eklenmesini saygılarımızla arz ederiz.

Muharrem Erkek
Çanakkale

Uğur Bayraktutan
Artvin
Murat Emir
Ankara

Akın Üstündağ
Muğla

Gerekçe:

Seçmenlerin istediği her yerde imza verebilmesi ve seçimlerde aleniyet amaçlanmıştır.

BAŞKAN – Diğer önergeyi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2312) esas numaralı Kanun Teklifi’nin çerçeve 7’nci maddesiyle 6271 sayılı Kanun’a eklenmesi öngörülen 8/A maddesinin (5)’inci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümlelerin eklenmesi arz ve teklif ederiz.

“Aday gösterilmek isteyen kişinin talebi hâlinde, kendisi hakkında aday teklifinde bulunanlara ilişkin formlar ve diğer bilgiler kendisine verilir. İtiraza ilişkin hususlar Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir.”

Abdurrahman Öz

Aydın

Gerekçe:

İşbu önergeyle seçmenlerin aday teklifini daha rahat bir şekilde yapabilmeleri ve ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek amacıyla adayın bilgilendirilmesi ve itiraza ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Adıyaman ve arkadaşlarının verdiği önergeyi işleme alıyorum.

Buyurun Sayın Adıyaman.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gerekçemizde detaylı anlatıldı. Bu 7’nci maddenin özellikle (5)’inci fıkrası üzerinde çokça tartıştık.

Şimdi, burada bir hususu netleştirmemiz lazım. Cumhurbaşkanlığı adaylarıyla ilgili yasa ileriki süreçte bir döneme değil, bütün geleceğe yönelik bir düzenleme. Biz, Cumhurbaşkanını aday gösterme yetkisini münhasıran sadece siyasi parti gruplarına ve yüzde 5 oy almış partilere mi bırakacağız,

yoksa bu yetkiyi verirken bunun dışında yurttaş da bu yetkiyi verecek miyiz? Yani yurttaşların Cumhurbaşkanı adayı gösterme noktasındaki iradesini biz siyasi parti gruplarının tekeline mi mahkûm edeceğiz? Asıl bence üzerinde durulması gereken nokta bu.

Biz önergemizde diyoruz ki: Evet, siyasi parti grupları Anayasa’dan ve Siyasi Partiler Kanunu’ndan aldıkları hak ve yetkilerle aday gösterebilir, istediği kişiyi Cumhurbaşkanlığına aday gösterebilir ama yurttaşlara da bu yetkiyi verelim, bu hakkı verelim; hangi siyasi partiden olursa olsun, hangi görüşten olursa olsun, yurttaşlar kendi tercihleriyle, imzalarıyla siyasi partiler dışında bir kişiyi de aday gösterebilir. Eğer bu fırsatı vereceksek teorik anlamda bir düzenlemeyle bu mümkün değildir, bunun hayata geçirilebilir olması lazım.

Biz, burada “100 bin imza” diyoruz ama 100 bin imzanın toplatılmasını adetâ imkânsız hâle getiriyoruz. İşte bu nedenle teklifimizde diyoruz ki: Bu işi kolaylaştıralım. Cumhurbaşkanlığı siyasi partilerin, dar anlamda sadece siyasi partilerin tekeline bırakmayalım. 100 bin ciddi bir rakam, yüksek bir rakam... Bırakın “Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı makamını temsil edebilirim.” muvafakatını veren herhangi bir yurttaşımız -ki bu, geçmiş siyasi deneyimlerde de var- hiçbir siyasi partiyle bağı olmayan ama bu ülkenin Cumhurbaşkanlığını liyakati itibarıyla yapabilecek sayısızca insan vardır. Bunlara bu fırsatı verelim, bu yetkiyi de vatandaşa verelim, o zaman işi kolaylaştıralım. Niye zorlaştırıyoruz, fiilen niye imkânsız hâle getiriyoruz? Realist olalım. Yasalar, uygulanabilirlik açısından anlam ifade eder, eğer pratikte uygulanmayacaksa o yasa kadük demektir.

Şimdi, dolayısıyla, hem teklifimizde hem tartışmalarımızda dile getirdiğimiz gibi, elektronik imza ve şu anda düzenlemede yer aldı, kayıtlı olduğu ilçe seçim kuruluna değil, bulunduğu yerde ya da herhangi bir ilçe seçim kuruluna müracaat ederek, ayrıca elektronik imza gibi veya noterden imza vermek gibi alanı genişletip bu fırsatı verelim diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Adıyaman.

Sayın Adıyaman ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi, Sayın Muharrem Erkek ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeyi işleme alıyorum.

Gerekçe okunmuştu.

Söz talebi? Yok.

Sayın Bakanım, önergeye katılıyor musunuz?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Önergeyi oya sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Abdurrahman Öz’ün önergesi üzerinde söz talebi? Yok.

Sayın Bakanım, önergeye katılıyor musunuz?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Abdurrahman Öz’ün değişiklik önergesini oya sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Arkadaşlar, madde üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır, önergeleri oyladık.

Şimdi maddeyi değiştiren önerge doğrultusunda 7’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

8'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8- (I) 298 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “yurt dışında sandık kurulmasına karar verilen temsilciliklerin görev çevreleri gözetilerek ve” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(2) 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 3 üncü maddesine “olarak;” ibaresinden sonra gelmek üzere “Cumhurbaşkanı,” ibaresi eklenmiştir.

(3) 2839 sayılı Kanunun;

a) 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “550’dir” ibaresi “600’dür” şeklinde,

b) 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “dört yılda bir” ibaresi “beş yılda bir Cumhurbaşkanı seçimi ile birlikte aynı gün” şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan “dört” ibaresi “beş” şeklinde ve “doksan” ibaresi “altmış” şeklinde,

c) 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Yirmibeş” ibaresi “Onsekiz” şeklinde, değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 8’inci madde kabul edilmiştir.

9’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9- (I) Bu Kanunla;

a) 2839 sayılı Kanunun;

1) 3 üncü ve 16 ncı maddeleri ile 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikler, birlikte yapılacak ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin takvimin başladığı tarihte,

2) 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikler, birlikte yapılan ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte,

b) 6271 sayılı Kanunun;

1) Değiştirilen 3 üncü maddesinin birinci ve yedinci fıkraları, değiştirilen 4 üncü maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları, değiştirilen 7 ncı maddesi ve 8 inci maddesinde yapılan değişiklikler ile Kanuna eklenen 8/A maddesi, birlikte yapılacak ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin takvimin başladığı tarihte,

2) Değiştirilen 3 üncü maddesinin birinci ve yedinci fıkraları hariç diğer fıkraları, değiştirilen 4 üncü maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları,

c) Yapılan diğer değişiklikler yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi yok, bir önerge var.

Önergeyi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/2312 esas sayılı Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdurrahman Öz

Mustafa Köse

Yusuf Başer

Aydın

Antalya

Yozgat

Murat Alparslan

Zekeriya Birkan

Markar Eseyan

Ankara

Bursa

İstanbul

İbrahim Halil Fırat

Muhammet Emin Akbaşoğlu

Adıyaman

Çankırı

“MADDE 9- Bu Kanunun;

a) 2 nci maddesi, 3 üncü maddesiyle değiştirilen 6271 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci ve yedinci fıkraları, 4 üncü maddesiyle değiştirilen 6271 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları, 5 inci, 6 ncı ve 7 nci maddesi, 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendi ve 2839 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapan 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendi hükmü, birlikte yapılacak ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin takvimin başladığı tarihte,

b) 3 üncü maddesiyle değiştirilen 6271 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları, 4 üncü maddesiyle değiştirilen 6271 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrası ve 2839 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapan 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendi hükmü, birlikte yapılan ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte,

c) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

Gerekçe:

İşbu önerge, maddenin daha anlaşılır hâle getirilmesi amacıyla verilmiştir.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan, bu önergeyi bize biri açıklarsa seviniriz.

BAŞKAN – Şimdi, aslında bu madde yürürlük maddesi, farklı şekilde değişiklik yapılan kanunlara göre düzenlenmişti, burada ise yürürlüğe gireceği tarihe göre toplanmış. Yani takvimin başladığı tarihte yürürlüğe girecek olanlar bir bentte, Cumhurbaşkanının seçildiği tarihten sonra girecek olan bir bentte toplanmış.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Yani kanunun tekniğiyle ilgili, içerik olarak...

BAŞKAN – İçerikte bir değişiklik yok.

Bunu kaleme alan arkadaşlar da...

MUSA ÇAM (İzmir) – Bir bilgi verseniz.

BAŞKAN - Ben şöyle izah ettim: İçerikle ilgili bir değişiklik yok bu metinde. Daha önce kanunlara göre tasnif yapılmıştı yürürlükte, şimdi ise yürürlük tarihlerine göre bir gruptandırma yapıldı diye izah ettim bunu, doğru değil mi? Sadece bir eksik vardı şeyde, Muharrem Bey, şu 6271'in 2'sinde yürürlüğe girişle ilgili bir farklılık vardı, eksiklik vardı. “Değiştirilen 3 üncü maddesinin birinci ve yedinci fıkraları hariç diğer fıkraları, değiştirilen 4 üncü maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları,” ne zaman yürürlüğe girecek o kısım burada bir düşmüştü, yazımda, şimdi bunları “seçim takviminin başlangıcında yürürlüğe girecek olanlar”, “seçim yapıldıktan sonra yürürlüğe girecek olanlar” şeklinde... Yayımı tarihinde yürürlüğe girecek olanlar da var dolayısıyla bunlar bu şekilde tasnif edilmiş oldu bu metinde.

Sayın Bakanım, önergeye katılıyor musunuz?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Katılıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 9’uncu madde kabul edilmiştir.

10’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN - Madde üzerinde söz talebi? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 10’uncu madde kabul edilmiştir.

Böylece, arkadaşlar, teklifin maddeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi İç Tüzük’ün 45’inci maddesi gereğince Komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzu özel sözcü sıfatıyla temsil etmek üzere verilen bir önerge var, okutup oylarınıza sunacağım.

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

İçtüzüğün 45’inci maddesi uyarınca, görüşülmekte olan 2/2312 esas numaralı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile alakalı Komisyon Raporunun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

Aksaray Milletvekili Cengiz Aydoğdu,

Şanlıurfa Milletvekili İbrahim Halil Yıldız ve

Yozgat Milletvekili Yusuf Başer’in

Özel sözcüler olarak seçilmesini arz ve teklif ederim. 23/4/2018

Mustafa Şentop

İstanbul

Komisyon Başkanı

Gerekçe:

Bu önergeyle, görüşülmekte olan (2/2312) esas numaralı Kanun Teklifi’nin Genel Kuruldaki görüşmelerinde yukarıda adı sayılan Komisyon üyelerinin özel sözcüler olarak temsil edilebilmesi imkânı sağlanmıştır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, teklifin tümünün oylanmasından önce yazılı imla kuralları ve atıfların kontrolü hususunda Komisyon Başkanlığımıza redaksiyon yetkisi verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun. Böylece, kanunlaşmadaki ilk aşamayı burada tamamlamış bulunuyoruz.

Şimdi, muhalefet şerhi için makul bir süre.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) - Yalnızca çok kısa, ilçe seçim kurulları...

BAŞKAN – Şu anda saat 21.40, muhalefet şerhi...

MEHMET EMİN ADIYAMAN (Iğdır) - Veriyoruz Başkan.

BAŞKAN – Veriyorsunuz.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) - Yarın sabah...

BAŞKAN – Yarın sabaha çok geç olur. Saat 23.00'e kadar muhalefet şerhini bugün alalım. Hazır zaten bütün gerekçeler. Bugün saat 23.00'te muhalefet şerhlerini de alalım, bunu bastıralım inşallah.

Böylece Anayasa Komisyonumuzun 26'ncı toplantısını tamamlamış bulunuyoruz.

Toplantıyı kapatıyorum. 26'ncı Dönemde 26 toplantı yapmış bulunuyoruz. Çok teşekkür ediyorum bütün arkadaşlarımıza.

Kapanma Saati: 21.42

